

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Факультет міжнародних відносин, політології та соціології

Кафедра світового господарства і міжнародних економічних відносин

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»

на тему: «Ретроспективний аналіз економічного розвитку Швеції»

«Retrospective analysis of the economic development of Sweden»

Виконала: здобувачка очної (денної) форми навчання
спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»

Освітня програма міжнародні економічні відносини

Сідорук Марина Олексіївна

Керівник: д.філософ. доц. Алексеєвська Г. С. _____

Рецензент: к.е.н., доц. Крючкова Н.М.

Рекомендовано до захисту:

Протокол засідання кафедри

світового господарства і

міжнародних економічних відносин

№__від___. ___.2024 р.

Завідувач кафедри

Якубовський С.О.

Захищено на засіданні ЕК №_____

Протокол № __ від ___. ___.2024 р.

Оцінка _____ / _____ / _____

Голова ЕК

Пічугіна Ю.В

Одеса 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН.....	5
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТРУКТУРИ І ДИНАМІКИ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ШВЕЦІЇ.....	31
2.1 Аналіз економічного зростання Швеції.....	31
2.2 Аналіз структури і динаміки основних статей рахунку поточних операцій Швеції.....	39
2.3 Аналіз структури і динаміки основних статей фінансового рахунку Швеції.....	46
2.4 Дослідження монетарної політики Швеції.....	50
РОЗДІЛ 3. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ШВЕЦІЇ І УКРАЇНИ: РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	53
ВИСНОВКИ.....	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72
ДОДАТКИ.....	75

ВСТУП

Актуальність роботи.

Швеція є високорозвиненою індустріальною країною, яка активно приймає участь у міжнародних економічних відносинах. Шведська модель соціально-економічного розвитку є найдемократичнішою моделлю економічного та політичного розвитку регульованої ринкової економіки. Швеція вже багато років поспіль вважається країною з доволі успішною економічною системою, яка має змогу надати населенню соціальні гарантії та високі стандарти життя. Експорт Швеції займає досить значне місце в економіці країни. Показники макроекономічного розвитку, платіжного балансу, індексів розвитку, а також відкритості економіки цієї країни є одними з найвищих у світі. Економіка Швеція є виключно конкурентною та диверсифікованою. Швеція вважається однією з найзручніших торговельних партнерів серед країн світу. Рівень життя в цій країні є доволі високим. Швеція є країною, відомою успішними бізнес-проектами, завдяки відкритості та ліберальному підходу до торгівлі.

Спираючись на досить високі економічні показники Швеції, Україна може перейняти ефективні стратегії розвитку шведської економіки та підвищити рівень власної економіки.

Метою роботи є аналіз економічного розвитку Швеції для виявлення ключових факторів, що вплинули на економічне зростання країни.

Досягнення мети передбачає досягнення наступних **завдань**:

- дослідження теоретичних основ щодо сутності економічного розвитку країн;
- аналіз макроекономічних показників Швеції;
- розгляд структури та динаміки основних статей рахунку поточних операцій Швеції;
- аналіз структури і динаміки основних статей фінансового рахунку Швеції;

- дослідження монетарної політики Швеції;
- порівняльний аналіз економічних показників Швеції та України;
- розроблення рекомендацій щодо розвитку економіки України на основі досвіду Швеції.

Об'єктом дослідження є економічний розвиток Швеції.

Предметом дослідження є аналіз макроекономічних показників розвитку Швеції, показників монетарної, фінансової та пенсійної політики, що характеризують позиції Швеції в світовій економіці протягом 2000-2024 років.

Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і списку використаних джерел.

У першому розділі розібрана низка наукових досліджень, пов'язаних з економічним розвитком Швеції. Другий розділ представляє аналіз макроекономічних показників, основних складових зовнішньоекономічних операцій та регресійний аналіз показників монетарної політики Швеції. У третьому розділі розглядаються динаміки основних економічних показників Швеції та України і надаються рекомендації щодо економічного розвитку України на основі досвіду Швеції.

Теоретичною та методологічною основою дослідження є положення, сформульовані у працях вітчизняних і зарубіжних вчених у дослідженнях міжнародних організацій, статистичні дані державної служби статистики Швеції, Світового банку. При написанні роботи були використані порівняльний, статистичний, графічний методи, метод кореляційно-регресійного аналізу.

Кваліфікаційна робота пройшла апробацію на 80-тій звітній студентській науковій конференції ОНУ імені І.І. Мечникова, яка відбулася 24 квітня 2024 року у місті Одеса та на другій міжнародній науково-практичній конференції «Соціально-економічний та політичний розвиток країн в умовах глобальної нестабільності», м. Одеса 31 травня 2024 року.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН

Питання економічного розвитку є важливим для визначення перспектив розвитку країни, її регіонів, тієї чи іншої соціальної структури. Враховуючи постійну трансформацію економічної підсистеми суспільства на глобальному рівні і на рівні країни, галузей і компаній, безперечно необхідно досліджувати і особливо приділяти увагу пошуку нових ефективних напрямків та механізмів розвитку.

Економічний розвиток характеризується трансформацією ринкової та виробничої кон'юнктури в довгостроковому періоді, протягом якого значна роль приділяється інвестиційним, інноваційним, технічним і технологічним чинникам розвитку економіки, а також факторам економічної власності та механізму господарювання. Завдяки економічному розвитку будь-яка економічна система переходить від одного етапу до іншого. [1]

У статті «Еволюція шведської моделі ринку» авторства Німа Санандаджі, Віктора Штрома, Муна Есмаїлзаде, Саїда Есмаїлзаде (2023) розглядається унікальна шведська економічна модель.

Швеція історично стала піонером у багатьох аспектах сучасної ринкової економіки: тут було створено перше відоме акціонерне товариство, перші європейські кредитні білети та перший центральний банк. Швеція однією з перших надала жінкам право займатися професійною діяльністю та мати власний бізнес. Сьогодні Швеція демонструє незвичне поєднання високих податків та є однією з найвільніших економік у світі. Іншою характерною рисою є давня довіра, яка сприяє інвестиціям та співпраці. Вона також уможливорює децентралізоване прийняття рішень, що є характерною рисою управління бізнесом у країнах Скандинавії. Незвичайна культура високої довіри у Швеції суттєво впливає на економічну активність.

Шведська модель характеризується макроекономічною політикою, яка забезпечує цінову стабільність, фінансові результати селективної промислової політики та соціально активну політику, причому остання визнається як широка універсальна держава загального добробуту. Таке поєднання, яке суперечить традиційним економічним рецептам, виявилось успішним, оскільки країна була аграрною і слаборозвиненою до початку 20-го століття і досягла високого рівня соціально-економічного розвитку в 1970-х роках.

Останнім часом значна увага на міжнародному рівні приділяється розумінню шведської економічної моделі, на яку часто посилаються в інших країнах як на взірць для наслідування, приклад для наслідування. Але якщо еволюція англосаксонської капіталістичної ринкової моделі добре відома, то еволюція Швеції та інших менших північних країн не так добре зрозуміла на міжнародному рівні. У цій статті наводяться приклади того, що робить шведську модель унікальною, як в історичному, так і в сучасному плані, вказуючи на її унікальні риси. Автор статті пояснює два шляхи, якими Швеція та інші скандинавські країни сьогодні відрізняються від решти світу.

По-перше, ця частина світу є відносно унікальною у поєднанні високих податкових ставок з високим рівнем економічної свободи, що вимірюється Індексом економічної свободи. По-друге, Швеція, зокрема, а також інші скандинавські країни явно виділяються на Світовій культурній карті, і однією з ключових особливостей цих країн є високий рівень довіри. Рівень довіри в скандинавських країнах значно вищий, ніж середній міжнародний показник, а також набагато вищий, ніж у великих європейських економіках - Франції, Італії, Іспанії, Німеччині та Великій Британії. Такий високий рівень довіри є важливим, оскільки він дозволяє децентралізувати управління (наріжний камінь скандинавської бізнес-моделі), створює менш бюрократичні та більш гнучкі організації, а також сприяє залученню інвестицій. Оскільки модель децентралізованого управління скандинавських фірм має очевидні переваги, цілком можливо, що з часом вона пошириться на міжнародному рівні. Якщо так, то це може стати ще одним прикладом того, що Швеція та

країни Північної Європи є піонерами ключових економічних змін. Сьогодні існує багато міфів навколо шведської моделі, деякі коментатори вважають, що вона є соціалістичною альтернативою західному капіталізму. Ця стаття має на меті поглибити розуміння того, що насправді являє собою шведська модель, розглянувши її з історичної точки зору та вказавши на те, як Швеція протягом своєї довгої історії була торговельною країною, і як розвивалися важливі аспекти сучасної економіки в цій країні. [10]

Згідно зі статтю «Економічні перспективи Швеції: Товстіший лід», автора Торбйорн Ісакссон (2024), у найближчій перспективі у Швеції спостерігатиметься слабке економічне зростання. Інфляція, ймовірно, нормалізується, а процентні ставки знизяться у 2024 році, що забезпечить підтримку і знизить ризики глибокої рецесії. Однак рівень процентних ставок залишиться вищим, ніж до пандемії у 2020 році. Тому багатьом підприємствам і домогосподарствам все ще потрібно пристосуватися до вищих витрат на фінансування, що перешкоджає відновленню. Шведська крона перебуває на більш міцному фундаменті і зміцнюватиметься впродовж 2024 року.

Шведська економіка наразі перебуває в рецесії, а використання ресурсів є нижчим за норму. ВВП близький до довгострокової тенденції зростання, а кількість зайнятих як частка населення залишається відносно високою.

Галузі, які найбільше постраждали від підвищення вартості фінансування, мають серйозні проблеми - особливо житлове будівництво та продаж товарів тривалого користування. Також деякі галузі обробної промисловості зазнають труднощів через слабкий світовий попит на товари. Однак приватний сектор послуг працює краще.

Цього року інфляція нормалізується, і Ріксбанк знизить облікову ставку у 2024 році. У поєднанні зі зміцненням глобального попиту економіка Швеції знову почне зростати з середини 2024 року. Незважаючи на кілька знижень ставок цього року, рівень процентних ставок залишиться значно вищим, ніж у 2010-х роках. Таким чином, найближчі роки будуть характеризуватися

постійним і необхідним пристосуванням до нового рівня процентних ставок, що призведе до більш поступового відновлення.

Загальна картина полягає в тому, що шведська економіка переживе інфляційний та процентний шторм останніх років, не скотившись до глибшої кризи. Однак багато ризиків зберігатимуться, і деякі з них будуть пов'язані з рештою світу. [3]

Очікується, що інфляція стабілізується на рівні близько 2% у першій половині 2024 року і впаде нижче цільового показника в середині 2024 року.

Зі зниженням інфляції Риксбанк може почати нормалізувати свою монетарну політику. Внутрішні витрати є помірними, а довгострокові інфляційні очікування закріплені близько до інфляційної цілі. Облікова ставка є початково високою, і, незважаючи на очікуване зниження ставки, монетарна політика залишатиметься жорсткою протягом більшої частини 2024 року. Інфляція, нижча за ціль у другому півріччі 2024 року, та нижчий, ніж зазвичай, рівень використання ресурсів є іншими причинами для пом'якшення монетарної політики. З іншого боку, рецесія є відносно м'якою, а інфляція буде близькою до цілі впродовж тривалого часу, тому Ріксбанк може залишити облікову ставку на низькому рівні у 2025 році. [23]

У статті «Глобальні течії, локальні хвилі: Зовнішні впливи Формування економіки Швеції» авторства Ліни Томас (2023) йдеться про вплив міжнародних шоків на економіку Швеції.

Очевидно, що в сучасному глобально пов'язаному світі монетарні зміни у великих економіках, таких як США, створюють значні хвилі на інших континентах, впливаючи на такі країни, як Швеція.

На перший погляд може здатися, що зміни в монетарній політиці США мінімально впливають на Швецію. Проте вторинні ефекти підвищення ставки Федеральної резервної системи мають відчутні наслідки для шведської економіки. Аналіз показує, що підвищення ставки ФРС на 25 базисних пунктів у США призводить до скорочення шведського виробництва на 0,43

відсоткових пункти через взаємодію між країнами та коливання цін на сировинні товари. [4]

Дані також свідчать про те, що майже 73% економіки Швеції формується під впливом глобальних подій у світі. Зокрема, США є головним рушієм, на який припадає 15% економічних коливань у Швеції. [26] Крім того, Єврозона, Великобританія, Китай і Норвегія внесли свій внесок у 8%, 4%, 3% і 3% цих змін відповідно. [21] Враховуючи ці дані, для політиків дуже важливо уважно стежити за економічним розвитком у найбільших світових економіках. Riksbank вже зробив кроки, щоб включити ці дані у свою політику, розробивши модель MAJA, яка чітко враховує вплив глобального економічного розвитку. Це дослідження надає емпіричну підтримку підходу прийнятому в моделі MAJA, і підкреслює його актуальність у сучасній взаємопов'язаній глобальній економіці. Оскільки ми рухаємося вперед в епоху зростання процентних ставок, ці висновки дають цінну інформацію для майбутніх політичних міркувань у Швеції. [27]

У роботі під назвою «MAJA: дворегіональна модель DSGE для Швеції та її основних торговельних партнерів» авторів Весни Корбо та Інгвара Стріда (2020), представлено MAJA – нову дворегіональну динамічну стохастичну модель загальної рівноваги (DSGE), розроблену та введену для Швеції та її основних торговельних партнерів.

Важливість зовнішньоекономічного розвитку для шведської економіки спонукала до моделювання зовнішньої економіки за допомогою повноцінної DSGE моделі. Щоб збільшити іноземні ефекти в моделі, автори моделі дозволили шведському експортному попиту більшою мірою орієнтуватися на іноземні інвестиції. Також в модель було включено глобальні шоки, які впливають на Швецію та її торговельних партнерів одночасно і подібним чином: технологічні шоки, реальні процентні ставки, ціни на енергоносії, кон'юнктура ринку та споживчі настрої, а також фінансові ризики. Іноземні побічні ефекти в отриманій емпіричній моделі значною мірою, хоча і не

повністю, відповідають сильним взаємозв'язкам між іноземними та шведськими макроекономічними змінними, виявленими в даних. [16]

MAJA краще відображає зовнішні чинники шведського ВВП та ставки репо порівняно з попередніми моделями Ріксбанку.

MAJA показує зв'язок між шведською та глобальною інфляцією, головним чином, через рух світових цін на енергоносії

Хоча, існує також зв'язок між низькочастотними, або трендовими, компонентами ряду інфляції. Краще розуміння цих компонентів та їх взаємозв'язку, а отже, і факторів, які сприяли низькому рівню інфляції у Швеції протягом останнього десятиліття, має стати пріоритетом. У MAJA це може передбачати використання даних про довгострокові інфляційні очікування іноземців та шведів для визначення тенденцій інфляції. Було б також цікаво дослідити, як врахування тенденцій у частках іноземної та шведської робочої сили (реальних граничних витрат) впливає на оцінки основних параметрів нахилу кривої Філіпса в моделі.

Дискусія щодо здатності моделі відповідати сильним кореляціям між реальними змінними в даних свідчить про те, що подальше вдосконалення цього виміру має бути зосереджене на моделюванні інвестицій. У моделі шведський експортний попит здебільшого пов'язаний з іноземними інвестиціями, а в даних спостерігається сильний зв'язок між шведським експортом та інвестиціями (що також часто використовується як орієнтир при прогнозуванні інвестицій). Однак передбачена моделлю кореляція між шведськими та іноземними інвестиціями є слабкою, а кореляція між експортом та іноземним і шведським ВВП не така сильна, як у даних. Це свідчить про те, що варто було б розглянути експорт капітальних (або довгострокових) товарів у моделі DSGE для Швеції, щоб краще відобразити ці взаємозв'язки у даних. Робота в цьому напрямку триває в Ріксбанку.

Моделі DSGE неминуче передбачають спрощений опис монетарної політики і, само собою зрозуміло, не можуть врахувати всі нюанси фактичної політики. У моделі MAJA ставка репо досить сильно реагує на коливання рівня

безробіття, що, ймовірно, відображає досить сильну кореляцію між цими двома змінними в даних.

Використання MAJA для вивчення взаємозв'язку між збільшенням пропозиції робочої сили та слабким зростанням заробітної плати і цін може сприяти дискусії про вплив структурних факторів на інфляцію.

Модель MAJA може бути цікавою для оцінки важливості основного шоку глобального ділового циклу в поясненні варіації макроекономічних змінних малої економіки країни. [31]

Згідно зі статтею «Фіскальна система та монетарна політика Швеції» Еріка М. Ліпера (2018), Швеція є цікавим прикладом для вивчення того, як монетарна та фіскальна політика взаємодіють для впливу на сукупну економіку.

Ця країна вирізняється тим, що чітко визначає цілі та завдання своєї макроекономічної політики. Sveriges Riksbank, центральний банк Швеції, гнучко таргетує інфляцію на рівні двох відсотків, тоді як уряд наразі переслідує середньострокову мету чистого кредитування на рівні 1 відсотка ВВП. Прозорість робить політичну поведінку Швеції піддатливою для оцінки, що і є однією з цілей цієї статті. Автор припускає, що політичне правило, якого дотримуються шведські фіскальні органи, особливо в останні роки, може суперечити головній меті Ріксбанку - таргетуванню інфляції. [29]

Для підтримки монетарної політики фіскальна політика повинна забезпечувати фіскальну підтримку, яка коригує майбутні податки в напрямку, протилежному до руху рівня цін. Вищий рівень цін - безпосередня мета Ріксбанку - вимагає фіскального правила, яке знижує майбутні податки, тоді як нижчий рівень цін вимагає політики, яка підвищує податки. Фіскальне правило в традиційному розумінні одночасно стабілізує борг і забезпечує необхідну фіскальну підтримку монетарній політиці. [5]

Правило, яке збільшує майбутні профіцити, коли реальний борг зростає, має два компоненти. По-перше, за фіксованого рівня цін вищий номінальний борг призводить до вищого профіциту, що забезпечує стабільність державного

боргу. По-друге, за фіксованого рівня номінального боргу нижчий рівень цін створює очікування вищих податків у майбутньому, щоб забезпечити фіскальну підтримку монетарної політики, спрямованої на таргетування інфляції.

Для успішного підвищення інфляції м'якша монетарна політика Ріксбанку (нижча ставка репо) обов'язково вимагає в певний момент м'якшої фіскальної політики (меншого бюджетного профіциту). Така фіскальна реакція необхідна для того, щоб Ріксбанк міг контролювати інфляцію та виконувати місію політики цінової стабільності, яку Риксдаг поклав на банк в Законі "Про Ріксбанк Сверигеса". [25]

Належна фіскальна підтримка монетарної політики є критично важливою для Ріксбанку для досягнення цінової стабільності. Поклавши на Ріксбанк завдання таргетування інфляції, Швеція обрала активну монетарну політику, що відносить шведську макроекономічну політику до режиму монетарного домінування. Для того, щоб відповідати такій поведінці монетарної політики, важливо, щоб фіскальні правила, які використовуються для досягнення цілі, забезпечували належну підтримку монетарній політиці. Це вимагає пасивної фіскальної поведінки. [14]

Країни приймають фіскальні цілі не тому, що вони самі по собі є добродіями, а тому, що вони допомагають досягти певних ширших цілей. Ці ширші цілі, згідно з концепцією фіскальної політики Швеції, полягають у використанні фіскальної політики для підвищення добробуту шведських громадян через економічне зростання, перерозподіл доходів і стабілізацію макроекономіки. Як зазначено в концепції, "фундаментальною передумовою для досягнення загальної мети фіскальної політики є довгострокова стійкість державних фінансів".

Одним із способів реалізації "довгострокової стійкості" є досягнення стабільного співвідношення боргу до ВВП у довгостроковій перспективі.

У 2018 році у Швеції як монетарна, так і фіскальна політика підвищили привабливість та вартість державних облігацій. Політика змістила криву

попиту вниз, щоб створити дефляційний тиск через ринок облігацій. Це може допомогти пояснити хронічно низькі темпи інфляції у Швеції і те, чому Ріксбанку було так важко повернути інфляцію до цільового рівня у два відсотки. [8]

У статті «Роль Швеції в міжнародному економічному співробітництві - тоді, зараз і в майбутньому» автора Стефана Інгвеса (2020) йде мова про міжнародні відносини Швеції з країнами ЄС та світу.

Безперервний процес інтернаціоналізації Швеції неможливо зупинити і економічне багатство країни фактично залежить від інтернаціоналізації. Звичайно, існують протекціоністські сили, які діють у протилежному напрямку, але в довгостроковій перспективі важко уявити, що інтернаціоналізація не продовжиться. Принаймні, це буде неминучим наслідком технологічного розвитку.

Шведська, або скандинавська, модель не ґрунтується на захисті окремих секторів і компаній, як у деяких інших країнах. Замість цього, йдеться про сприяння перепрофілюванню виробництва, наприклад, шляхом надання соціального захисту для громадян. Таке ставлення до заміни окремих галузей новими є фундаментальним для того, щоб Швеція продовжувала економічно розвиватися та зберігати вплив на світовій економічній арені. Наявність добре керованої, сильної економіки - це також те, що надає необхідної ваги в європейській дискусії, в якій дедалі більше домінуватимуть країни єврозони.[19]

Ще однією важливою умовою для розширення міжнародних економічних зв'язків є відкритість Швеції до співпраці та створення нових світових організацій та структур. Наприклад, у 1962 році шведський парламент Риксдаг прийняв рішення взяти участь у створенні Генеральної угоди про запозичення (GAB), який МВФ може використовувати, якщо його регулярних джерел фінансування не буде вистачати. Швеція також неодноразово надавала МВФ двосторонні кредити. [18]

Окрім цього, Швеція активно бере участь у Новій програмі запозичень (NAB), яка прийшла на зміну GAB в якості резервного фінансування МВФ. Крім того, Риксдаг надав двосторонні кредити Ісландії, Латвії та Ірландії у зв'язку з останньою фінансовою кризою.

До цього також можна додати всю зовнішню допомогу Швеції. Частково вона складається з того, що Ріксбанк бере участь у так званій технічній допомозі. Наразі Ріксбанк працює над проектами з центральними банками Намібії, Палестини, Руанди та України. Враховуючи розмір шведської економіки, Швеція є одним з найбільших донорів іноземної допомоги у світі.

Ця готовність надавати ресурси, у випадку з Riksbank через кредити, була важливою для міжнародного впливу Швеції. [28]

У статті «Скандинавська модель: Плюси і мінуси» автор Джеймс МакУїнні (2023) розкриває тему Скандинавської моделі, яку використовує Швеція на рівні з іншими скандинавськими країнами вже протягом кількох десятиліть.

Високий рівень життя та низька нерівність доходів у Швеції, Норвегії, Фінляндії, Данії та Ісландії, разом відомих як Скандинавські країни, привернули увагу всього світу. У той час, коли зростаючий розрив між багатими і бідними став гарячою політичною темою в розвинених країнах, багато дослідників називають цей регіон світу прикладом для наслідування щодо економічних можливостей і рівності. Такий високий рівень розвитку пояснюється впровадженою ефективною структурою під назвою Скандинавська модель.

Скандинавська модель - це термін, створений для позначення унікального поєднання вільного ринкового капіталізму та соціальних виплат, що породило суспільство, яке користується безліччю високоякісних послуг, включаючи безкоштовну освіту та охорону здоров'я, а також щедрі, гарантовані пенсійні виплати для пенсіонерів.

Ці блага фінансуються платниками податків і адмініструються урядом на користь усіх громадян. Громадяни мають високий рівень довіри до свого

уряду та історію спільної роботи для досягнення компромісів і вирішення суспільних проблем за допомогою демократичних процесів. Політики скандинавських країн обрали змішану економічну систему, яка зменшує розрив між багатими і бідними за допомогою перерозподільчого оподаткування та потужного державного сектору, зберігаючи при цьому переваги капіталізму.

В основі моделі лежить капіталістична економіка, яка заохочує творче руйнування. Хоча закони дозволяють компаніям легко звільняти працівників і впроваджувати трансформаційні бізнес-моделі, працівники підтримуються щедрими програмами соціального забезпечення.

Результатом є система, яка однаково ставиться до всіх громадян і заохочує участь робочої сили. Гендерна рівність є характерною рисою культури, яка призводить не лише до високого рівня участі жінок на робочому місці, але й до високого рівня батьківської активності чоловіків.

Що змушує скандинавську модель працювати? Значною мірою її успіх пояснюється поєднанням спільної історії та суспільного розвитку. Результатом є нація малих підприємницьких підприємств, якими керують громадяни, що стикаються з однаковими проблемами. Рішення, які приносять користь одному члену суспільства, швидше за все, принесуть користь усім його членам. Такий колективний менталітет призводить до того, що громадяни довіряють своєму уряду, оскільки уряд очолюють громадяни, які прагнуть створювати програми, що приносять користь усім.

Відповідно, громадяни охоче платять вищі податки в обмін на блага, якими вони та члени їхніх родин зможуть користуватися. Результатом цього є фінансовані державою послуги, такі як охорона здоров'я та освіта, настільки високої якості, що приватний бізнес не має жодних підстав пропонувати ці послуги або можливості їх покращити. Таке мислення залишилося незмінним з розвитком капіталістичних підприємств.

Існують побоювання, що старіння населення, глобалізація та зростаюча імміграція поступово зруйнують ефективність скандинавської моделі.

Податки поки що можуть лише зростати, і завжди існує ризик того, що почне розвиватися більш індивідуалістична культура. Тим не менш, скандинавська модель має звичку долати перешкоди краще, ніж очікували багато критиків. Є підстави вважати, що базові цінності, які лежать в її основі, настільки вкорінені в цих країнах, що існуватимуть завжди в тій чи іншій формі. [13]

У статті «Стратегія торгівлі, інвестицій та глобальної конкурентоспроможності Швеції» авторства Ульфа Крістерссона, Еббі Буш, Йохана Форсселла, Матса Перссона (2023) викладена стратегія шведського уряду, впроваджена для внутрішнього економічного розвитку країни. Процвітання Швеції значною мірою базується на зовнішній торгівлі, сильних позиціях шведського бізнес-сектору на міжнародній арені, а також на репутації Швеції як інноваційного лідера та привабливої країни для прямих іноземних інвестицій. Однак глобальні виклики і світ, що швидко змінюється, ставлять все більші вимоги до політики та бізнес-сектору, державних установ та вищих навчальних закладів щодо захисту та зміцнення довгострокової конкурентоспроможності Швеції.

За допомогою нової стратегії уряд докладає цілеспрямованих зусиль, щоб забезпечити шведському бізнесу найкращі умови для подолання нових викликів, одночасно отримуючи вигоду від значних бізнес-можливостей, які виникають завдяки "зеленому" та цифровому переходу, що відбувається прискореними темпами в усьому світі.

Нова стратегія була розроблена в тісній консультації з бізнес-сектором, представниками промисловості, державними установами, регіонами торгово-промисловими палатами та іншими зацікавленими сторонами у сфері торгівлі та розвитку. Данна стратегія розроблена задля зміцнення шведської конкурентоспроможності, збільшення обсягів міжнародної торгівлі та сприяння досягненню цілей Порядку денного до 2030 року. [24]

Створити найкращі умови для шведського бізнесу для участі в торгівлі, підвищення конкурентоспроможності і запропонувати привабливе середовище для заснування бізнесу та інвестування у Швеції є ключовими

частиною загальної роботи уряду, спрямованої на зміцнення довгострокового потенціалу зростання Швеції, кліматичного переходу, продуктивності, стійкості, пропозиції навичок та створення робочих місць.

Урядова торговельна стратегія окреслює три основні цілі: зміцнення конкурентоспроможності Швеції та покращення умов для торгівлі, інвестицій та інновацій; збільшення експорту та присутності шведського бізнесу на міжнародних ринках; зміцнення позиції Швеції як пріоритетного партнера для зеленого та цифрового переходу.

Торговельна стратегія окреслює рамки для управління відповідними державними установами та зацікавленими сторонами у цій сфері. Крім того, Представництва Швеції за кордоном, а також шведські підприємства у сфері інновацій, розвитку та продажів відіграватимуть ключову роль у досягненні цілей, викладених у стратегії.

Задля реалізації урядової стратегії діятиме низка заходів, таких як: посилення продуктивності в державному та бізнес-секторі, зменшення регуляторного навантаження на бізнес, введення закону "Про засади енергетичної політики" та кліматичний план дій, який покращить умови для "зеленого" переходу, введення оновленої промислової стратегії, оновлення національних стратегій в галузях інноваційній, індустріальній, імміграційній і продовольчій.

Уряд має на меті досягти основних цілей стратегії до 2030 року. Реалізація стратегії буде постійною роботою, яка триватиме до кінця виборчого періоду. У 2026 році буде проведено оцінювання для визначення статусу цілей і проміжних завдань. З метою забезпечення реалізації стратегії на практиці, створюється структура для постійної координації для досягнення конкретних результатів. [20]

У статті "Важкі часи для економіки Швеції" авторства Ясмін Грьошль (2024) йдеться про динаміку розвитку економіки Швеції впродовж 2021-2023 роках та описуються можливі спади в шведській економіці у 2024 та 2025 роках.

Шведська економіка швидко оговталася після пандемії. Вже до кінця 2021 року ВВП перевищив докризовий рівень майже на 5%. Однак розрив у виробництві не скоротився. У 2022 році внутрішній попит - споживчі витрати, зокрема завдяки значним залишковим заощадженням та ефекту багатства від безпрецедентного зростання цін на житло - та приватні інвестиції були потужними рушіями зростання. Але вже в останньому кварталі 2022 року зростання призупинилося, оскільки деякі сектори економіки почали сповільнюватися. На початку 2023 року виробництво та ринок праці виявилися стійкими, але протягом року ситуація погіршувалася, що призвело до рецесії у Швеції. Перспективи також похмурі: споживання різко впало через зростання вартості іпотеки та цін, а за ним і торгівля. Крім того, шведський ринок нерухомості скоротився. Це продовжуватиме негативно впливати на будівельну активність і, разом із загальною невизначеністю та зростанням цін, призведе до скорочення загальних інвестицій. На прогностичному горизонті очікується, що шведська економіка знову зросте на +0,6% у 2024 році та +2,1% у 2025 році. Як і в багатьох промислово розвинених країнах, кількість випадків неплатоспроможності підприємств дещо збільшиться порівняно з 2022 роком, але повернеться до середнього докризового рівня.

Рівень безробіття у Швеції знизився з 8,7% у 2021 році до 7,5% у 2022 році завдяки стійкому зростанню зайнятості. Через несприятливий економічний розвиток у будівництві та нерухомості зростання буде незначним у 2023 році, але ми очікуємо подальшого зростання до 8,5% у 2024 та 2025 роках, що збереже ринок праці відносно напруженим. Демографічні виклики, ймовірно, зумовлять повільну нормалізацію ринку праці. Зростання заробітних плат залишатиметься високим, що сприятиме стійкій інфляції до кінця 2023 року. Наразі Швеція бореться зі слабкою кронею, все ще високою, але знижуваною інфляцією та занепокоєнням щодо фінансової стабільності. Це ускладнює ситуацію для Ріксбанку, який приєднався до інших центральних банків світу в різкому підвищенні ставок, щоб приборкати інфляцію, і досяг

піку облікової ставки в 4,0% у листопаді 2023 року. Зниження ставок слід очікувати не раніше середини 2024 року.

Загалом державні фінанси Швеції перебувають у хорошій формі порівняно з середнім показником по Єврозоні. Баланс сектору загальнодержавного управління показав невеликий дефіцит у 2023 році після профіциту в 0,7% ВВП у 2022 році. У 2024 та 2025 роках очікується незначне розширення урядового балансу до -0,7%. Дефіцит переважно зумовлений падінням доходів відносно номінального ВВП на тлі спаду економіки, збільшенням соціальних трансфертів (наприклад, субсидій на електроенергію) та вищим державним споживанням через зростання інфляції, а також нарощуванням оборонних видатків. Це має сприяти зниженню державного боргу до рівня, близького до 30% ВВП у 2023 році. Шведська економіка продовжує мати один з найнижчих рівнів боргу серед розвинених країн.

Вразливі місця в середньостроковій перспективі, особливо з точки зору фінансової стабільності, можуть виникнути через надмірний борг домогосподарств, який у 2022 році становив понад 240% валового наявного доходу. Нерухомість становить 80% боргу домогосподарств, а різке падіння цін на житло, високий рівень боргу, зростання відсоткових ставок та послаблення економіки відображають стрімке зростання вартості іпотеки.

Бізнес-середовище Швеції - одне з найкращих у світі. Особливо високі показники Швеція демонструє у сфері реєстрації власності, отримання електроенергії, вирішення питань неплатоспроможності та міжнародної торгівлі. За останні роки уряд здійснив низку реформ, щоб полегшити передачу власності за рахунок підвищення адміністративної ефективності, а також відкриття бізнесу, зобов'язавши реєстр компаній реєструвати компанію протягом п'яти днів. Якість бізнес-середовища забезпечується якісною робочою силою, інфраструктурою та привабливістю для іноземних інвестицій.

У статті “Швеція: Заключна заява персоналу місії 2024 року за статтею IV” автор Каміла Перез (2024), наголошує на зміни в банківській системі Швеції впродовж 2024 року.

Баланси банківської системи залишаються сильними у 2024 році, хоча банкам і наглядовим органам слід залишатися пильними до потенційного тиску на ринках житлової та комерційної нерухомості. Аналіз, проведений органами влади Швеції, вказує на стійкість банків до потенційних несприятливих потрясінь, але в умовах підвищеної невизначеності необхідний ретельний моніторинг системних ризиків. Збільшення антициклічного буферу капіталу та продовження до кінця 2025 року граничних значень вагових коефіцієнтів ризику за кредитами, наданими банками під нерухомість та комерційну нерухомість, були своєчасними для подальшого посилення стійкості банків. Було досягнуто значного прогресу в ухваленні ключових рекомендацій Програми МВФ з оцінки фінансового сектору (FSAP), і цю динаміку слід продовжувати. Це вимагатиме вдосконалення збору деталізованих даних балансів домогосподарств та стандартизованого розкриття інформації для сектору кредитування фізичних осіб, подальшого вдосконалення аналізу ризиків, посилення нагляду на місцях та інтрузивного нагляду, а також подальшого вдосконалення стратегій антикризового управління на випадок потенційних негативних сценаріїв розвитку подій. Як тільки поточний економічний цикл стабілізується, слід запровадити вищі вимоги до капіталу банків, щоб обмежити системні ризики, пов'язані з діяльністю банків у цьому секторі. На ринку житла макропруденційні заходи, такі як амортизаційні вимоги, спрямовані на зменшення ризиків, пов'язаних із високим рівнем заборгованості домогосподарств, також можуть бути підвищені. [9]

У статті “Шведський ринок праці демонструє все меншу стійкість”, автора Сюзанни Спектор (2023) викладений аналіз ринку праці Швеції у 2023 році та описані основні тенденції розвитку ринку праці у найближчий період часу. Ринок праці у Швеції виявився більш стійким у 2023 році, ніж

очікувалося, але деякі ознаки вказують на те, що ситуація погіршиться. Є підстави вважати, що погіршення ситуації на ринку праці буде відносно помірним, але слабший ринок праці посилить невизначеність.

У багатьох країнах ринки праці були напрочуд сильними протягом останніх років. У Швеції минулого року ВВП стагнував, але зайнятість все одно зросла майже на 3%. Високий попит і значний дефіцит робочої сили відкрили двері для тих, кому раніше було важко вийти на ринок праці. Влітку 2023 року було досягнуто останнього рубежу відновлення, коли кількість людей, які були безробітними понад два роки, впала до нижчого рівня, ніж до пандемії 2020 року. Згідно зі статистикою Шведської державної служби зайнятості, безробіття знаходиться на 15-річному мінімумі. За винятком осіб, які беруть участь у програмах активного ринку праці, рівень безробіття є найнижчим щонайменше за 30 років.

Однією з причин, чому ситуація на ринку праці виявилася кращою, ніж очікувалося, може бути висока інфляція. Хоча, наприклад, споживання падає в постійних цінах, воно швидко зростає в поточних цінах, що може сприяти збереженню прибутків компаній. Дослідження номінальних ефектів обмежені, як і минулий досвід, але є підстави вважати, що високі темпи номінального зростання є важливими для ринку праці в короткостроковій перспективі.

Однак зараз є чіткі ознаки того, що ринок праці сповільниться. Попит на робочу силу хороший, але кількість вакансій і плани компаній з набору персоналу впали з попередніх максимумів. В Швеції попит на робочу силу знизився, але безробіття поки що не зросло, що підживлює надії на м'яку посадку економіки. Це обнадіює, але варто також зазначити, що це відносно нормальна картина на початку фази зі слабшою ситуацією на ринку праці.

Рівень зайнятості та безробіття зазвичай на півроку відстає від змін у нових вакансіях. Для того, щоб попит на робочу силу продовжував падати без погіршення ситуації на ринку праці, відповідність між попитом і пропозицією на ринку праці має значно покращитися. Значний дефіцит робочої сили може свідчити про те, що існує певний простір для покращення відповідності між

попитом і пропозицією, але цього, ймовірно, недостатньо для того, щоб уникнути зростання безробіття.

Однак у найближчій перспективі значний дефіцит робочої сили може сприяти повільнішому, ніж зазвичай, розвороту ситуації, оскільки все ще є вакансії, які потрібно заповнити, і більше компаній, ніж зазвичай, вирішать утримати персонал.

Ще однією ознакою зниження попиту на робочу силу є зростання кількості повідомлень про звільнення. У липні було звільнено близько 3 500 осіб, що є незвично високим показником для цього місяця. Минулого року кількість повідомлень про звільнення була надзвичайно низькою, але впродовж 2023 року вона коливалася на рівні трохи вище історичного середнього показника. Приплив шукачів роботи також збільшився. Крім того, зменшилася кількість тимчасового персоналу та кількість відпрацьованих годин. Усі ці змінні зазвичай є ранніми індикаторами розвороту тенденції.

Щотижнева статистика Шведської державної служби зайнятості також свідчить про більш виражене погіршення ситуації на ринку праці протягом останніх тижнів. Згідно з даними Шведської державної служби зайнятості, безробіття, ймовірно, досягло дна в липні. Безробіття вже досягло дна згідно з опитуванням робочої сили, проведеним Статистичним управлінням Швеції, але його дані складно інтерпретувати через меншу кількість респондентів та високу волатильність щомісячних показників. Очікується, що восени безробіття зросте приблизно на 0,5%. Очікується, що зайнятість також сповільниться і почне знижуватися пізніше восени.

Падіння ринку праці здається меншим, ніж падіння ВВП та виробництва. Але слабший ринок праці може посилити відчуття погіршення економічної ситуації. Стійкість знижується, а зростання безробіття тисне на наявний дохід, посилюючи загальну невизначеність, яка часто характеризує економічні спади. [22]

У статті Андреаса Гіаллуракіса «Україна» (2024), автор розглядає головні тенденції економічних відносин між Швецією та Україною скрізь призму російського повномасштабного вторгнення в Україну.

Україна продемонструвала свою непохитну відданість європейським цінностям, рішуче захищаючи свою територію перед обличчям повномасштабного вторгнення росії. За потужної підтримки міжнародної спільноти та відкритості до співпраці майбутня відбудова України відкриває значні перспективи для шведського бізнесу, який також може сприяти плавному переходу до зеленої, цифрової та інклюзивної економіки.

Швеція та Україна мають міцні економічні зв'язки, причому Швеція є найбільшим торговельним партнером України в Північній Європі. Понад 80 шведських компаній працюють на українському ринку, постачаючи машини, обладнання, паперову продукцію, транспортні засоби та фармацевтичні препарати. Україна, у свою чергу, відіграє ключову роль у торговельній діяльності Швеції, зокрема, у торгівлі металами, деревиною, меблями, хімікатами та важким машинобудуванням.

Оскільки Україна готується до відновлення, вона пропонує привабливу перспективу для шведських сталих рішень. Це дозволяє компаніям скористатися можливостями в нових секторах, одночасно посилюючи свою присутність в існуючих.

Станом на жовтень 2023 року Україна стикається з приголомшливими 150 мільярдами доларів США прямих збитків, завданих інфраструктурі та будівлям. Очікуваний попит на реконструкцію десятків тисяч зруйнованих житлових, освітніх, адміністративних, медичних та інших об'єктів у постраждалих від війни регіонах позиціонуватиме Україну як "найбільший у світі будівельний майданчик".

Шведські компанії мають можливість зробити значний внесок у відновлення інфраструктури України - шляхом постачання сучасних будівельних технологій або участі у виробництві будівельних матеріалів.

Незважаючи на виклики, спричинені повномасштабним вторгненням, у 2022 році Україна досягла рекордного показника експорту ІТ-послуг - 7,34 мільярда доларів США, що зробило його третім за величиною внеском у загальний експортний портфель країни. Динамічний ІТ-сектор України, що охоплює розробку програмного забезпечення, штучний інтелект, блокчейн, фінтех тощо, пропонує надзвичайно привабливий шлях для інвестицій.

Завдяки сприятливим державним стимулам, урядовому баченню, спрямованому на створення цифрової держави, де всі державні послуги доступні онлайн, та вражаючому пулу з понад 300 000 висококваліфікованих ІТ-спеціалістів, Україна впевнено утверджується як провідний ІТ-хаб у Європі. Пропонуючи безліч можливостей для шведського ІТ-сектору, починаючи від стартапів та венчурних інвестицій і закінчуючи співпрацею у сфері розробки програмного забезпечення, Україна є привабливим напрямком для тих, хто прагне розширити свою присутність у країні. [6]

У статті «Потрясіння та можливості - війна в Україні та Північні країни» автора Вільяма Хагерупа (2023) проаналізовані зміни в динаміці економічних показників Швеції в наслідок початку повномасштабного вторгнення росії в Україну у 2022 році.

Для Швеції найбільш значущою подією після російського вторгнення в Україну стало те, що країна вирішила відмовитися від нейтралітету і подала заявку на членство в НАТО разом з Фінляндією у 2022 році, хоча залишалася поза межами організації з моменту її заснування у 1949 році.

Є певні конкретні сектори в Швеції, які відчували на собі наслідки війни. У період з лютого по березень 2022 року імпорт деревини, меблів, постільної білизни та машин скоротився на 54%, а експорт сільськогосподарських машин, паперу та транспортних засобів - на цілих 81%, згідно з даними Національної торгової ради Швеції (Kommerskollegium).

Загалом виклики, з якими стикається Швеція, схожі на ті, з якими бореться Данія, за винятком того, що Швеція має значний сектор атомної енергетики, який створює певний буфер проти підвищення цін на газ.

Але, як і Данія, Швеція також гостро відчуває будь-яке зниження економічної активності на континенті, оскільки три чверті її експорту, який у 2021 році склав 1 628 млрд шведських крон, спрямовується до європейських країн.

Скандинавські споживачі менше постраждали від повномасштабного вторгнення росії в Україну, ніж споживачі в багатьох інших європейських країнах. Це означає, що продажі до країн Північної Європи все ще залишатимуться привабливою перспективою для бізнесу. Існують також потужні можливості для тих підприємств, які можуть замінити російський бізнес в якості постачальника або покупця в найближчі місяці і роки.

Скандинавські країни, як і раніше, дуже відкриті для бізнесу і є безпечним і стабільним регіоном для торгівлі. [35]

У статті «Доля України та майбутнє Європи: Погляд зі Швеції» автор Роберт Далсьо (2024) описує труднощі та ризики, з якими стикнулася Швеція з початком повномасштабного вторгнення росії в Україну.

Як і більшість європейських країн, Швеція вважала, що загроза великої війни минула в 1990 році, і з головою поринула в мирні дивіденди, скоротивши колись велику армію до невеликих сил, призначених для міжнародних миротворчих операцій. Незважаючи на чіткі попередження - промову Путіна "Веркунде" і призупинення дії Договору про звичайні збройні сили в Європі в 2007 році, вторгнення в Грузію в 2008 році, анексію Криму і війну на Донбасі в 2014 році - Швеція виявилася неготовою до повномасштабного нападу Росії на Україну. Тоді Швеція зіткнулася зі значним дефіцитом безпеки, або дефіцитом стримування, як я його назвав. Її спроби компенсувати цей стратегічний дефіцит у мирний час шляхом розвитку двосторонніх зв'язків з країнами-членами НАТО виявилися абсолютно неадекватними, оскільки політична і військова ситуація чітко показала, що гарантії безпеки НАТО можуть реально поширюватися лише на членів Альянсу. Рішення Швеції вступити до НАТО стало результатом шокового ефекту від вторгнення Росії в Україну, високої партійної дисципліни соціал-демократів, постійної

підтримки членства в НАТО з боку правоцентристських опозиційних партій і, не в останню чергу, традиційно міцних зв'язків Швеції з Фінляндією.

Колись Фінляндія була невід'ємною частиною Швеції, і ці дві країни залишаються близькими. Але вразливе геополітичне становище Фінляндії, її зимова війна 1939-40 років проти радянського вторгнення і напівм'яка кооптація Радянським Союзом після Другої світової війни - похмуро канонізована як "фінляндизація" - призвели до формування зовсім іншого мислення. Нелегка доля Фінляндії змусила її бути нацією реалістів, і вона вступила до НАТО через відчуття неминучої небезпеки, зумовлене її трагічною історією і, особливо, громадською думкою. Швеція, з її чарівною сучасною історією і захищеним географічним положенням, могла дозволити собі бути більш ідеалістичною. Значною мірою вона подала заявку на членство в НАТО через почуття морального обурення, але Швеція також відчувала себе зобов'язаною наслідувати Фінляндію, незважаючи на те, що шведський уряд категорично виключив членство в НАТО на партійній конференції всього за півроку до цього. Якби Швеція залишилася позаблоковою, вона стала б бар'єром між Фінляндією та її союзниками по НАТО - політично болючою і, ймовірно, неприйнятною позицією. А підтримка Швецією України у протистоянні з Росією має глибоке підґрунтя серед населення, політичних партій, преси та уряду. Яким би різким з політичної точки зору не був цей зсув, ідеалізм лежить в основі жорсткої політики. Виклик Швеції полягає в тому, щоб змусити його працювати. [11]

У статті «Незважаючи на нові шокові хвилі на світових економічних ринках, шведська економіка залишається сильною» авторства Лени Селлгрєн (2023) йдеться про майбутні можливі зміни в економічних показниках Швеції в наступні роки, що пояснюються впливом повномасштабного вторгнення росії в Україну.

Війна в Україні погіршує перспективи зростання на світовому ринку через посилення невизначеності, скорочення торгівлі, нові перебої в ланцюгах поставок і нестримне зростання ринкових цін на сировину, що, в свою чергу,

підливає масла у вогонь інфляції. Енергетична залежність Європи від росії означає, що європейські економіки страждають від цього більшою мірою, ніж США та Китай. Загалом, незважаючи на перегляд у бік зниження, очікується, що світовий ВВП зросте на 3,4% у 2022 році, що є швидшим темпом, ніж середній історичний показник.

Прямий вплив війни на шведську економіку наразі оцінюється як відносно обмежений, а показники довіри все ще залишаються на високому рівні. Економіка Швеції продовжує активно розвиватися, і очікується, що ВВП зросте на 3,1% цього року та 2,8% наступного року, порівняно з 4,6% у 2021 році. Незважаючи на нові хмари занепокоєння, які тяжіють над Європою, очікується, що шведський експорт зростатиме, особливо до Північної Америки та Азії, де експорт товарів, як очікується, збільшуватиметься швидшими темпами, ніж до решти світу. [17]

Отже, спираючись на дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених щодо економічного розвитку Швеції можна зробити наступні висновки. Шведська економічна модель відома своїм високим рівнем ефективності для національної економіки країни та прикладом для інших держав завдяки історичній першості в розвитку багатьох аспектів своєї національної економіки та постійним сучасним нововведенням задля розвитку. Раннє формування ефективної шведської моделі економіки дозволило країні успішно розвиватися та займати почесно високе місце на світовій арені. Економічна модель Швеції заснована на скандинавській моделі розвитку, яка вирізняється унікальним поєднанням вільного ринкового капіталізму та соціальних виплат, що породило суспільство, яке користується безліччю високоякісних послуг, та створює нові успішні бізнеси на території Швеції. Скандинавська модель заснована на капіталістичній економіці, яка заохочує творче руйнування, завдяки чому працівники підтримуються щедрими програмами соціального забезпечення, що значно підвищує загальний рівень зайнятості населення.

Згідно з економічними прогнозами зарубіжних спеціалістів, очікується зниження економічного розвитку Швеції. Доволі швидка реабілітація шведської економіки після світової кризи 2020 року та значний зріст показників помітно призупинилися у 2022 році. Однак, завдяки ефективній монетарній політиці країни вже у 2023 році було врегульовано інфляцію та рівень процентних ставок, знижено рівень безробіття та покращено рівень державних фінансів країни, що внаслідок значно підвищить стан національної економіки держави у 2014 та 2025 роках.

Важливим аспектом, що впливає на розвиток шведської економіки, є взаємодія з іншими країнами. Значний відсоток економіки Швеції формується під впливом глобальних подій у світі. Дана гнучкість шведської економіки несе за собою ряд позитивних та негативних наслідків. Зміни в монетарній політиці важливих для Швеції міжнародних партнерів, таких як США, призводять до скорочення шведського виробництва. У зв'язку з цим центральний банк Швеції розробив нову ефективну модель задля збалансування впливу глобальних міжнародних шоків на економіку країни, шляхом детального відображення динаміки економічного розвитку Швеції та зросту показників завдяки скорегованому орієнтуванню шведського експортного попиту на іноземні інвестиції.

Монетарна та фіскальна політики Швеції вирізняються унікальними сучасними методиками та постійними нововведеннями, які сприяють успішному розвитку шведської економіки. Постійна взаємодія монетарної та фіскальної політики призводить до створення ефективних інструментів, що допомагають покращувати обидві політики шляхом їхньої взаємодії та орієнтованості одної на одну. В результаті цього, економіка Швеції є доволі стійкої та гнучкою водночас, ефективні методи монетарної та фіскальної політик підвищують добробут шведських громадян через економічне зростання, утримують доволі низький рівень інфляції та сприяють стабільності розвитку економіки Швеції в цілому.

Завдяки постійним замінам окремих галузей новими більш ефективними, активна участь у нових міжнародних програмах, відкритість до співпраці та зовнішня допомога іншим державам робить Швецію однією з найбільш розвинутих країн у світі.

Процвітання Швеції значною мірою базується на зовнішній торгівлі, сильних позиціях шведського бізнес-сектору на міжнародній арені, а також на репутації Швеції як інноваційного лідера та привабливої країни для прямих іноземних інвестицій. Однак глобальні виклики змушують уряд Швеції створювати нові стратегії для забезпечення шведського бізнесу найкращими умовами для подолання нових викликів. Створення найкращих умов для шведського бізнесу для участі в торгівлі, підвищення конкурентоспроможності і запропонування привабливого середовища для заснування бізнесу та інвестування у Швеції є ключовими частиною загальної роботи уряду, спрямованої на зміцнення довгострокового потенціалу зростання Швеції, кліматичного переходу, продуктивності, стійкості, пропозиції навичок та створення робочих місць.

Банківська система Швеції буде зазнавати певних змін у 2024 році. Очікується збільшення антициклічного буферу капіталу та продовження до кінця 2025 року граничних значень вагових коефіцієнтів ризику за кредитами, наданими банками під нерухомість та комерційну нерухомість. Це в подальшому підсилить стійкість банків у Швеції та сприятиме покращенню шведської банківської системи.

Шведський ринок праці завжди вирізнявся своєю стійкістю. Попри це, очікується помірне погіршення ситуації на ринку праці Швеції, що призведе до підсилення невизначеності в країні. Дана тенденція обумовлена тим, що кількість вакансій та плани компаній з набору персоналу значно впали, а попит на робочу силу збільшився. Слабший ринок праці може підсилити погіршення економічної ситуації в країні.

Економічні відносини Швеції та України активно розвивалися фпродовж останніх років. Попри повномасштабне вторгнення росії в Україну

в 2022 році, Україна продовжує розвивати економічні зв'язки зі своїм найбільшим торговленим партнером в Північній Європі – Швецією. Оскільки Україна готується до відновлення, вона пропонує привабливу перспективу для шведських сталих рішень. Шведські компанії мають можливість зробити значний внесок у відновлення інфраструктури України - шляхом постачання сучасних будівельних технологій або участі у виробництві будівельних матеріалів.

Початок повномасштабної війни в Україні у 2022 році мав ряд наслідків для Швеції. Прямий вплив війни на шведську економіку наразі оцінюється як відносно обмежений, а показники довіри все ще залишаються на високому рівні. Певні сфери імпорту Швеції зазнали значного скорочення. Попри невеликі негативні зміни, шведська економіка продовжує поступово розвиватися та залишається безпечним та стабільним регіоном для торгівлі та розвитку міжнародних зв'язків. Однак, через початок повномасштабного вторгнення росії на Україну Швеція прийняла рішення про вступ до НАТО, що також передбачало активний розвиток відносин з країнами-членами НАТО.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ І ДИНАМІКИ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ШВЕЦІЇ

2.1 Аналіз економічного зростання Швеції

Для визначення місця Швеції у світовій економіці наведений аналіз таких макроекономічних показників, як: ВВП, ВВП за паритетом купівельної спроможності та ВВП на душу населення.

Валовий внутрішній продукт – це інтегрований показник економічного розвитку країни, який характеризує результат виробничої діяльності резидентів в межах економічної території країни і вимірюється сукупною вартістю товарів та послуг, виготовлених ними для кінцевого використання.

ВВП (ПКС) – це валовий внутрішній продукт, перетворений на міжнародні долари за допомогою паритету купівельної спроможності.

Нижче представлений графік, що ілюструє динаміку значень ВВП та ВВП за ПКС Швеції за період з 2000 до першого кварталу 2024 року.

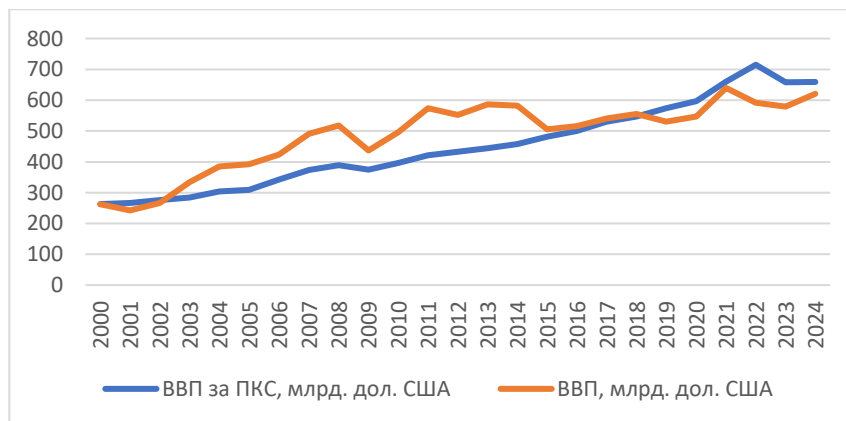

Рис. 2.1. Динаміка показників ВВП та ВВП за ПКС Швеції з 2000 по перший квартал 2024 року, у млрд. дол. США

Джерело: складено автором на основі даних [32]

На Рис. 2.1. проілюстровано динаміку ВВП в порівнянні з динамікою ВВП по ПКС впродовж 2000-2019 років. У Швеції значення ВВП за ПКС перевищувало значення ВВП номінального лише у 2001-2002 та 2019 роках.

Це означає, що в ці роки споживачі у Швеції могли дозволити собі менше з їх доходами, ніж споживачі країн, де ВВП номінальний вище, ніж ВВП за ПКС. У період з 2003 по 2018 рік ВВП номінальний перевищує ВВП за ПКС, тобто резиденти Швеції можуть дозволити собі більше, ніж резиденти інших країн, де ВВП менше, ніж ВВП за ПКС.

Загалом, протягом 2000-2024 рр. показники ВВП за ПКС стабільно зростали (окрім 2009 року, Рис. 2.1). Завдяки аналізу даних макроекономічних показників Швеції можна зробити висновок, що впродовж 2000-2024 років відбувався зріст рівня життя в Швеції.

Далі розглянуто ВВП на душу населення Швеції у період з 2000 по перший квартал 2024 року.

ВВП на душу населення – це валовий внутрішній продукт, поділений на середньорічну кількість населення. ВВП у розрахунку на душу населення в Швеції значно перевищує відповідний середній показник для ЄС-27. Зокрема, у 2008р. – майже на 48%.

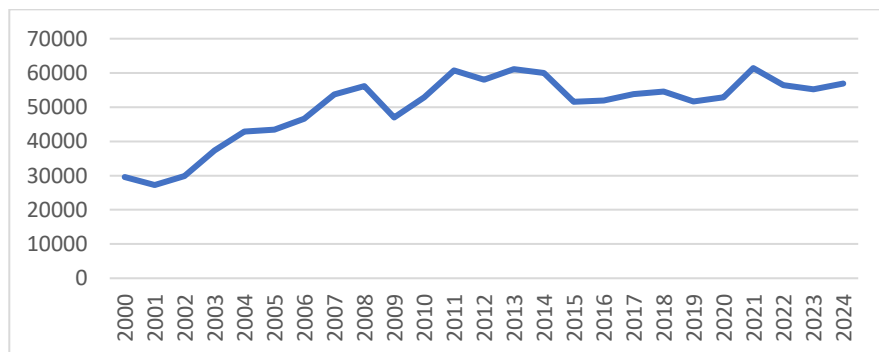

Рис. 2.2 Динаміка ВВП на душу населення Швеції з 2000 по перший квартал 2024 року, в дол. США

Джерело: складено автором на основі даних [32]

На Рис. 2.2 можна простежити значний спад в показниках ВВП на душу населення Швеції у 2009 році. Протягом 2009-го року відбувались процеси скорочення ВВП країни та падіння промислового виробництва, що пов'язано зі світовою економічною кризою у 2008 році. Загалом, протягом 2000-2019 рр. динаміка ВВП на душу населення в Швеції не зазнавала суттєвих змін. У 2020-2021 рр. значення стрімко зростали та досягли максимального значення за весь

25-тирічний період і склали 61 417,7 дол. США. Після досягнення пікового значення, показники значно знизилися у 2022 та 2023 роках, але у березні 2024 року показники ВВП на душу населення Швеції зазнали незначного зростання і склали 56 894,24 дол. США.

Якщо розглядати ВВП на душу населення в Швеції за класифікацією ООН, ця країна належить до розвинених країн. За класифікацією Світового банку, Швеція за рівнем доходу населення належить до країн з високими доходами.

Далі проаналізовано показники безробіття у Швеції впродовж 2000-2022 років.

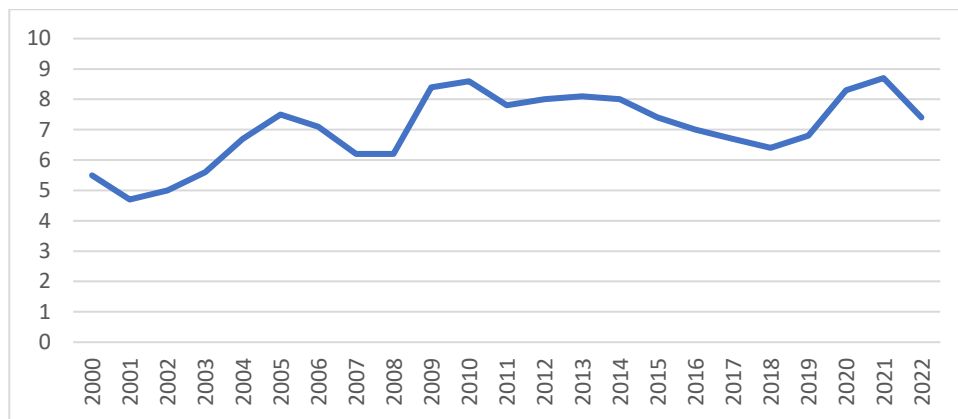

Рис. 2.3 Динаміка безробіття у Швеції з 2000 по 2022 рік, у % від загального рівня робочої сили

Джерело: складено автором на основі даних [32]

Згідно з Рис. 2.3, значення показників безробіття Швеції коливалися протягом 2000-2022 років. Особливо високого зростання показники зазнали у 2009-2010 роках та в 2020-2021 роках. Даний зріст обумовлений економічними кризами в ці періоди часу. У 2009-2010 роках економіка Швеції намагалася поступово відновлюватися після всесвітньої кризи, тому відповідно показники безробіття в цей період коливалися на рівні 8,4-8,6%. У 2020-2021 роках у зв'язку зі світовою економічною кризою, зумовленою пандемією COVID-19, рівень безробіття також різко зріс і досягнув максимального значення за двадцятидвохрічний період і склав 8,7%. У 2001 році був зафіксований

мінімальний рівень безробіття в Швеції за період 2000-2022 років і склав всього 4,7%.

Попри високий рівень макроекономічних показників Швеції та високий ступінь конкурентоспроможності шведської економіки, рівень безробіття у Швеції є доволі високим у порівнянні з іншими країнами Європи.

Швеція має дуже високий рівень участі в робочій силі та один з найвищих рівнів зайнятості в ОЕСР. Підтримання високого рівня зайнятості є передумовою стійкості шведської держави загального добробуту та протидії скороченню робочої сили, пов'язаному зі старінням населення, і його негативним фінансовим наслідком. В Економічному огляді ОЕСР щодо Швеції за 2023 рік розглядаються деякі проблеми, що стримують пропозицію робочої сили, та пропонуються заходи, спрямовані на те, щоб зробити шведський ринок праці сильнішим, більш інклюзивним та сприятливим для сталого економічного зростання.

Інфляція, що вимірюється індексом споживчих цін, відображає річну відсоткову зміну вартості придбання середньостатистичним споживачем кошика товарів і послуг, яка може бути фіксованою або змінюватися через певні проміжки часу, наприклад, раз на рік.

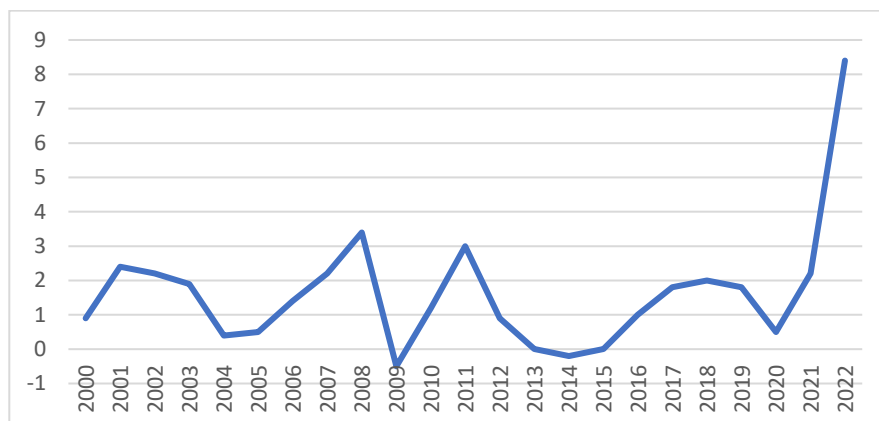

Рис. 2.4 Динаміка індексу інфляції Швеції протягом 2000-2022 років, % річних

Джерело: складено автором на основі даних [32]

На Рис. 2.4 продемонстровано динаміку індексу інфляції Швеції впродовж 2000-2022 років. Згідно з наведеними даними варто зазначити, що у

2009, 2013-2015 роках значення інфляції були від'ємними, що свідчить про дефляцію Швеції в ці роки. Дефляція в зазначені періоди часу призвела до ряду наслідків, таких як зменшення споживчих витрат (через очікування споживачів подальшого зниження цін), зниження доходів підприємств (в наслідок зниження цін), а також зниження рівня інвестицій (у зв'язку з очікуванням компаніями подальшого зменшення прибутків).

Рівень інфляції Швеції періодично мав значення менше 1%, наприклад у 2000 році (0,9%), 2004-2005 роках (0,4-0,5%), 2020 рік (0,5%). Дана динаміка має ряд позитивних та негативних аспектів. З одного боку, низькі значення інфляції сприяють стабільності цін, підтримці купівельної спроможності та загалом економічному зростанню. Попри це, такі коливання збільшують ризик дефляції (як зазначалося раніше, дефляція у Швеції була зафіксована неодноразово).

У 2022 році рівень інфляції Швеції різко зріс та сягнув максимального значення за 2000-2022 роки і склав 8,4%. Дане зростання обумовлене кількома факторами: енергетична криза; порушення ланцюгів постачання через пандемію в 2020 році, зростання цін на продукти харчування.

Державний борг – це загальна сума боргових зобов'язань держави з повернення отриманих та непогашених кредитів станом на звітну дату, які виникають внаслідок державного запозичення.

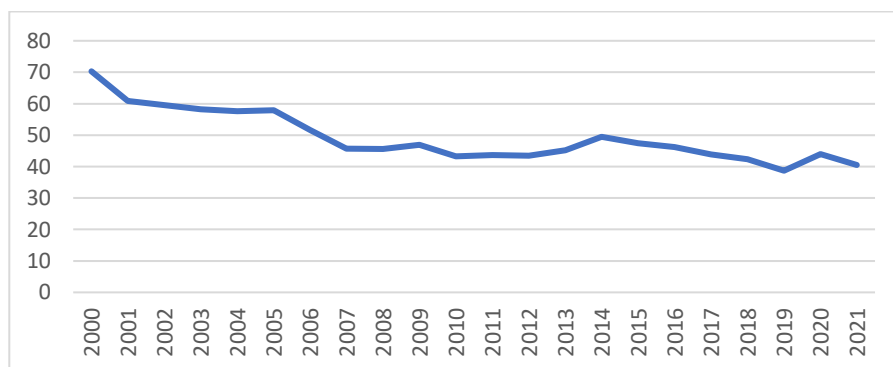

Рис. 2.5 Динаміка державного боргу Швеції у 2000-2021 роках, у % від ВВП

Джерело: складено автором на основі даних [32]

Згідно з Рис. 2.5 можна зазначити, що у 2000 році було зафіксовано максимальне значення показників державного боргу Швеції за період 2000-2021 років і складало 70,3% від ВВП, що є вищим за максимальне середнє значення державного боргу серед європейських країн (не більше 60%). Після 2000 року рівень державного боргу Швеції поступово знижувався. У 2019 році значення державного боргу було мінімальним за весь зазначений період і складало 38,7% від ВВП. У наступному 2020 році був зареєстрований зріст державного боргу до 44%. Доволі невисокі показники державного боргу Швеції протягом періоду з 2007 по 2021 рік обумовлені значно ефективним економічним розвитком країни та високим рівнем зростання національної економіки.

Далі наведений аналіз дефіциту державного бюджету Швеції протягом 2000-2023 років.

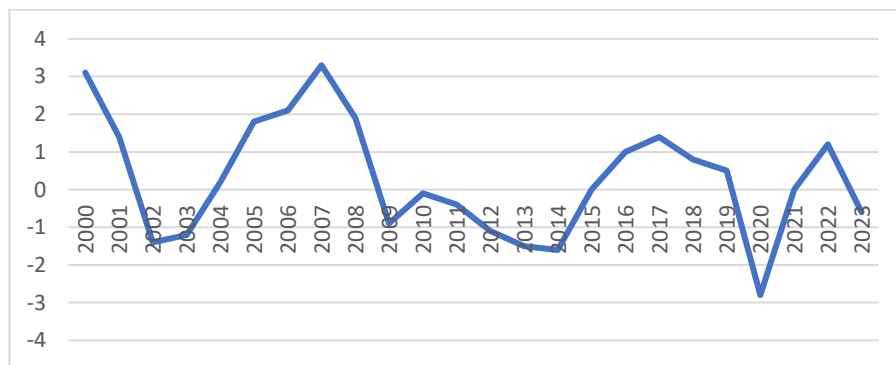

Рис. 2.6 Динаміка бюджетного дефіциту Швеції у 2000-2023 роках, у % від ВВП

Джерело: складено автором на основі даних [32]

Згідно з Рис. 2.6, важливо зазначити, що впродовж 2000-2023 років значення бюджетного дефіциту Швеції зазнавали різких коливань, в особливості були зафіксовані стрімкі падіння показників до негативних значень у 2002-2003, 2009-2014, 2020 та 2023 роках. У 2020 році показник бюджетного дефіциту досягнув мінімального значення за весь зазначений період часу та склав -2,8% від ВВП. Негативне значення бюджетного дефіциту країни свідчить про профіцит, тобто доходи державного бюджету Швеції значно перевищували витрати в певні періоди.

У 2006-2007 роках були зафіксовані максимально високі значення державного дефіциту Швеції (2,1-3,3% від ВВП). Не зважаючи на це, значення показників дефіциту бюджету Швеції впродовж 2006-2007 років незначно перевищували середній прийнятний рівень серед країн Європи, який не повинен бути вище за 3% від ВВП. Значення державного дефіциту Швеції протягом 2000-2023 років свідчать про високу ефективність та прибутковість шведської економіки.

Далі досліджено значення показників індексу конкурентоспроможності Швеції впродовж 2007-2023 років.

Індекс глобальної конкурентоспроможності (ІГК) - комплексний індекс, який охоплює мікроекономічні та макроекономічні основи національної конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність як сукупність інститутів, політики та факторів, що визначають рівень продуктивності країни.

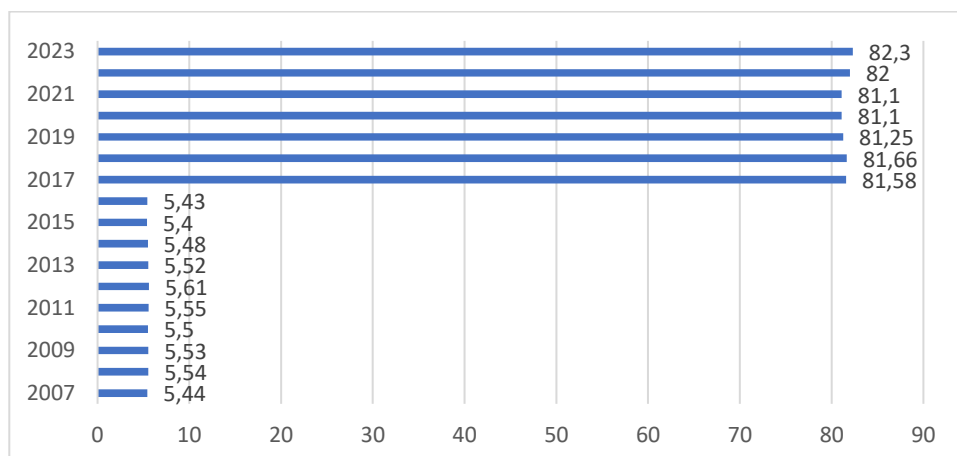

Рис. 2.7 Індекс конкурентоспроможності Швеції (за шкалою від 0 до 100), 2007-2023 роки

Джерело: складено автором на основі даних [33]

На Рис. 2.7 можна відмітити два часових періоду змін показників індексу конкурентоспроможності Швеції – з 2007 по 2016 рік та з 2017 по 2023 рік. Для першого періоду (2007-2016 рр.) були характерні невеликі коливання значень в межах від 5,4 до 5,61. У 2017 році стався різкий зріст показників до значення 81,58. Даний скачок був обумовлений стрімким розвитком інноваційної екосистеми, завдяки збільшенню інвестицій в дослідження, а

також покращенням макроекономічного середовища та інфраструктури, що в подальшому допомогло Швеції підтримати національний бізнес та збільшити частку іноземних інвестицій у вітчизняні проєкти. Найвищий показник індексу конкурентоспроможності Швеції був зареєстрований у 2018 році та склав 81,66.

Наступними проаналізовано показники легкості ведення бізнесу Швеції впродовж 2008-2021 років.

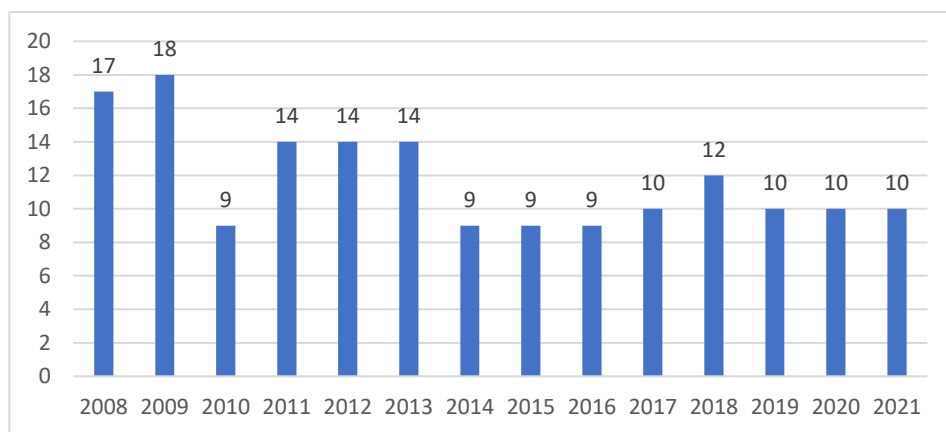

Рис. 2.8 Індекс легкості ведення бізнесу Швеції (місце в рейтингу серед 190 країн світу), 2008-2021 рр.

Джерело: складено автором на основі даних [34]

Згідно з Рис. 2.8 Швеція значний проміжок часу знаходилася в топ-10 країнах світу за показниками легкості ведення бізнесу. Завдяки сприятливим умовам, поступовому зростанню іноземних інвестицій в національні бізнеси та підтримці з боку держави, бізнес середовище у Швеції активно розвивається. У 2008-2009 роках Швеція займала найнижчі місця в рейтингу за весь наведений проміжок часу. Низькі значення обумовлені світовою економічною кризою тих років. У 2010, 2014-2016 роках Швеція займала найвище 9 місце впродовж усього періоду з 2008 по 2021 рік. У 2019-2021 роках Швеція стабільно займала почесне 10 місце в рейтингу серед країн за легкістю ведення бізнесу. Після закриття Світовим банком проєкту рейтингу легкості ведення бізнесу у 2021 році я можу зробити припущення, що рівень легкості бізнесу в Швеції продовжив бути достатньо високим серед 190 країн

світу завдяки тому, що Швеція активно сприяє національному бізнесу та охоче підтримує нові ініціативи.

Отже, макроекономічні показники Швеції є одними з найвищих у Європі, що робить шведську економіку однією з найбільш розвинутих у світі. Показники ВВП та ВВП за ПКС Швеції стабільно зростають, завдяки чому відбувається зріст рівня життя в Швеції. Якщо розглядати ВВП на душу населення в Швеції за класифікацією ООН, ця країна належить до розвинених країн. За класифікацією Світового банку, Швеція за рівнем доходу населення належить до країн з високими доходами. Попри високий рівень макроекономічних показників Швеції та високий ступінь конкурентоспроможності шведської економіки, рівень безробіття у Швеції є доволі високим у порівнянні з іншими країнами Європи. Швеція має дуже високий рівень участі в робочій силі та один з найвищих рівнів зайнятості в ОЕСР. Рівень інфляції Швеції є доволі низьким. Низькі значення інфляції сприяють стабільності цін, підтримці купівельної спроможності та загалом економічному зростанню, але при цьому збільшується ризик дефляції. Доволі невисокі показники державного боргу Швеції обумовлені значно ефективним економічним розвитком країни та високим рівнем зростання національної економіки. У Швеції доволі низький рівень державного дефіциту та іноді спостерігається профіцит, що свідчить про високу ефективність та прибутковість шведської економіки. Індекси конкурентоспроможності та легкості ведення бізнесу Швеції є доволі високими споміж інших країн.

2.2 Аналіз структури і динаміки основних статей рахунку поточних операцій Швеції

Рахунок поточних операцій включає всі операції з реальними цінностями, що відбуваються між резидентами та нерезидентами, а також операції, пов'язані з безоплатним наданням або одержанням цінностей, які призначені для поточного використання. У структурі поточного рахунка

виділяються чотири основні компоненти: товари, послуги, доходи та поточні трансфери.

Далі розглянуто динаміку показників рахунку поточних операцій та фінансового рахунку Швеції впродовж 2000-2023 років.

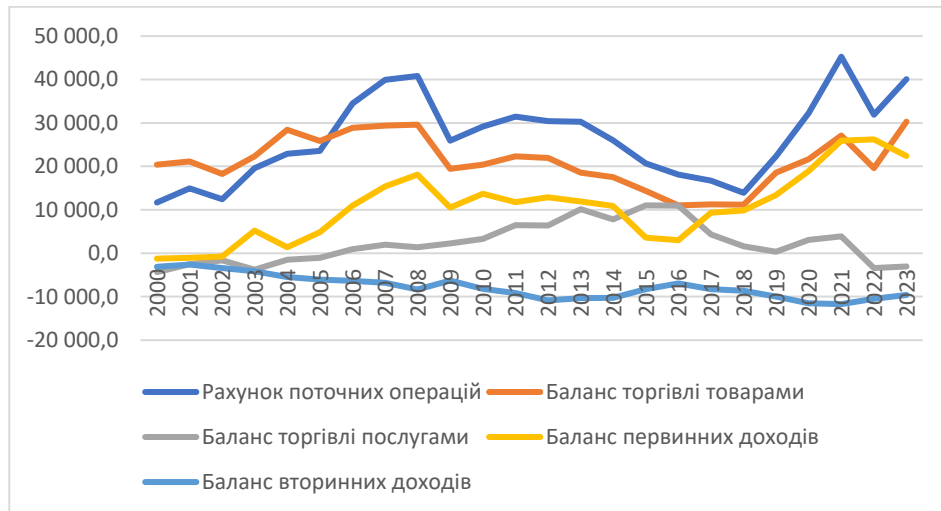

Рис. 2.9. Динаміка рахунку поточних операцій Швеції, 2000-2023 рр.

Джерело: складено на основі даних [7], [12]

На Рис. 2.9 продемонстровано динаміку основних статей рахунку поточних операцій, а саме – торговельний баланс, баланс торгівлі послугами, баланс первинних та вторинних доходів в Швеції в період з 2000 по 2023 рік. Позитивне значення рахунку поточних операцій Швеції свідчить про те, що країна є важливим постачальником у світовій економіці (Рис. 2.9).

Сальдо торговельного балансу Швеції мало нестабільну динаміку впродовж 2000-2023 років. Найбільш значні спади показників були зафіксовані у 2009 році (що було обумовлено світовою економічною кризою) та у 2016 році, коли значення досягли мінімального рівня за весь період і склали 11 019,4 млн. дол. США. Протягом всього періоду – з 2000 по 2023 рік значення сальдо торговельного балансу Швеції було позитивним, що означає, що країна більше експортує товарів, ніж імпортує.

Баланс торгівлі послугами переважно мав позитивні значення протягом зазначеного періоду. Тим не менш, було зафіксовано негативні значення сальдо послуг з 2000 по 2005, та у 2022-2023 роках, що свідчить про переважання імпорту послуг над експортом. Максимальне значення сальдо

торгівлі послугами було досягнуто в 2015 році й склало 11 026,8 млн. дол. США.

Баланс первинних доходів Швеції у 2000-2002 рр. був негативним, це означає, що виплати перевищували надходження до країни. (Рис. 2.9). З 2003 року по 2023 рік сальдо первинних доходів було позитивним, отже, резиденти країни отримували більше, ніж нерезиденти в Швеції.

У період з 2000 по 2023 рік значення дебету вторинних доходів були вищі за значення кредиту. Починаючи з 2006 року різниця між дебетом та кредитом почала поступово зростати, через що показники балансу вторинних доходів падали. З 2012 по 2023 рік відбувались незначні коливання в значеннях. Негативний баланс вторинних доходів Швеції за 2000-2023 рр. говорить про те, що виплати перевищували надходження країни.

Далі більш детально розглянуто кожну статтю рахунку поточних операцій Швеції у 2000-2024 роках.

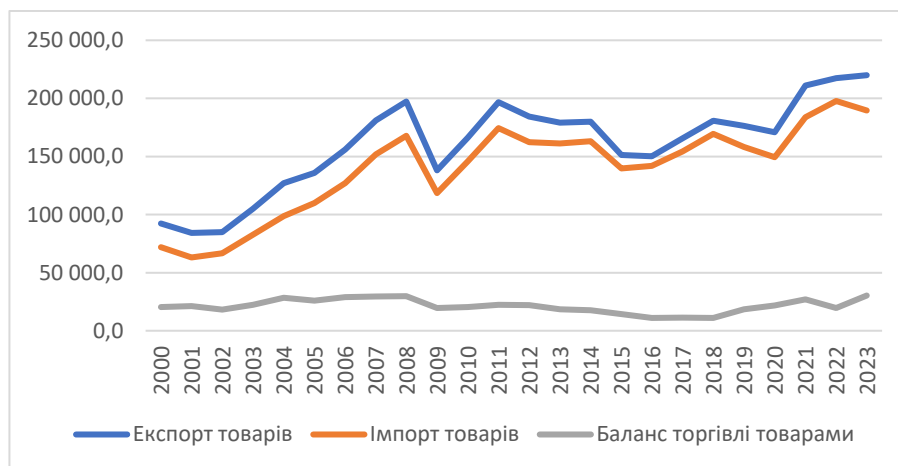

Рис. 2.10 Динаміка балансу торгівлі товарами у Швеції, 2000-2023 рр.

Джерело: складено на основі даних [12]

Згідно з Рис. 2.10, значення показників експорту та імпорту товарів у Швеції протягом 2000-2023 роках поступово зростали. Найбільші зміни в показниках експорту та імпорту відбулись у 2009 році. У той час спостерігалось різке падіння, у порівнянні з минулими роками, що може бути наслідком світової економічної кризи. Показники експорту у 2009 році впали незначно в порівнянні з імпортом, саме тому в цей рік значення балансу

торгівлі товарами було позитивним. Позитивне сальдо торговельного балансу Швеції означає, що країна є важливим експортером в світовій економіці. У 2023 році показники експорту товарів Швеції досягли максимальних значень за весь період та склали 219 947,0 млн. дол. США.

Далі проаналізовано експорт та імпорт послуг Швеції впродовж 2000-2023 років.

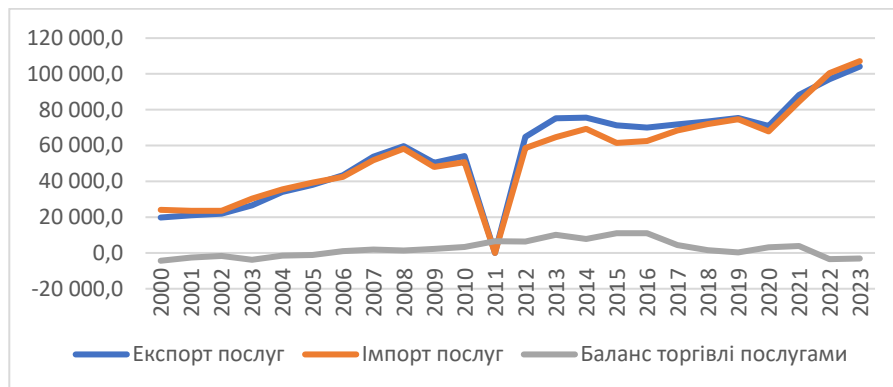

Рис. 2.11 Динаміка балансу торгівлі послугами у Швеції, 2000-2023 р.р.

Джерело: складено на основі даних [12]

Згідно з Рис. 2.11, значення показників імпорту послуг у період з 2000 по 2005 рік переважало над значеннями експорту, це означає, що Швеція більше отримувала послуг з-за кордону, ніж надавала. Починаючи з 2006 року, показники експорту послуг були вищі за значення імпорту. З 2006 по 2019 рік не відбувалось значних змін в експорті та імпорті Швеції. З 2000 по 2005 рік та з 2022 по 2023 рік Швеція більше імпортувала послуг, ніж експортувала, тому сальдо послуг мало негативні значення в ці роки.

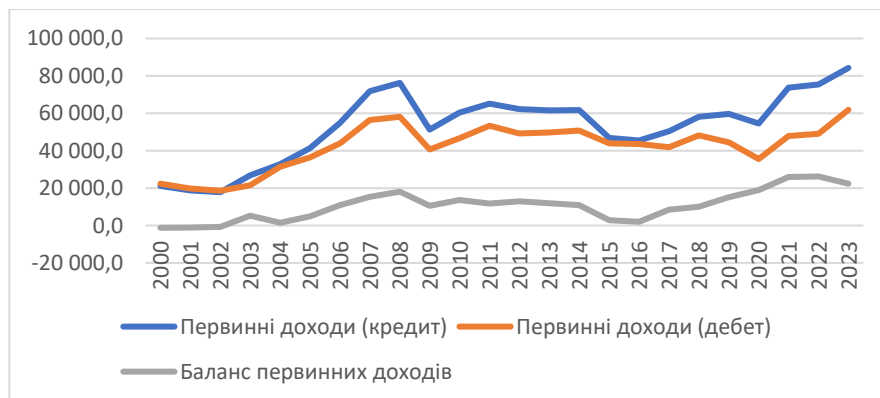

Рис. 2.12 Динаміка балансу первинних доходів у Швеції, 2000-2023 рр.

Джерело: складено на основі даних [12]

На Рис. 2.12 проілюстровано, що у 2000-2002 рр. показники кредиту первинних доходів Швеції були менше, ніж показники дебету. Але, протягом цього періоду, дебет первинних доходів незначно перевищував значення кредиту. Після 2002 року показники кредиту були вищі, ніж дебету.

Загалом, з 2000 по 2023 рік не спостерігалось різких змін у динаміці цих значень. Баланс первинних доходів Швеції у 2000-2002 рр. був негативним, це означає, що виплати перевищували надходження до країни. (Рис. 2.12). З 2003 року по 2023 рік сальдо первинних доходів було позитивним, отже, резиденти країни отримували більше, ніж нерезиденти в Швеції.

До рахунку поточних операцій також входять доходи від оплати праці та доходи від інвестицій. Далі проаналізовано доходи від оплати праці Швеції протягом 2000-2023 років.

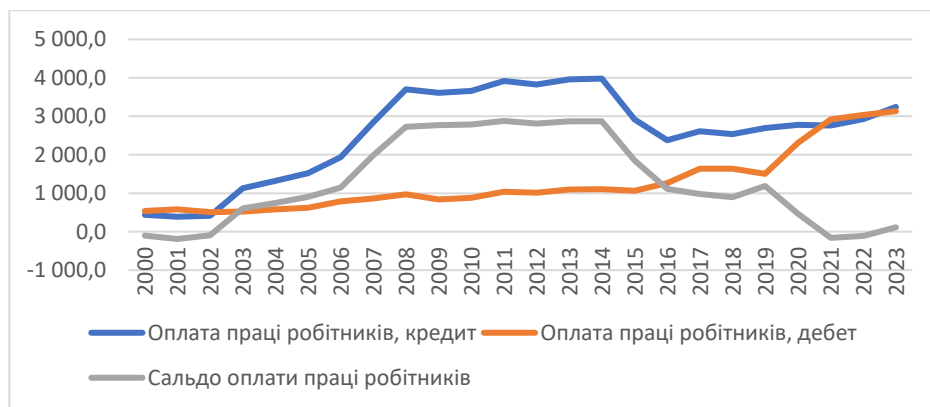

Рис. 2.13 Динаміка доходів від оплати праці Швеції, в млн. дол. США, 2000-2023 рр.

Джерело: складено на основі даних [12]

Згідно з Рис. 2.13, з 2003 по 2020 рік баланс доходів від оплати праці робітників був позитивним, що свідчить про перевищення кількості надходжень робітникам, які вони отримують закордоном, над кількістю виплат нерезидентам в країні. У 2000-2002 рр. значення дебету перевищувало значення кредиту, тобто в ці роки було більше виплат нерезидентам у Швеції. З 2002 по 2008 рік відбувався стабільний зріст значень кредиту, тобто у цей період значення надходжень резидентам закордоном зростало. У 2014 році було зафіксовано найвищий показник надходжень за весь зазначений період

часу, в наслідок чого сальдо доходів від оплати праці досягнуло 2 873,9 млн. дол. США.

У 2015-2016 рр. спостерігався спад надходжень, в наслідок чого відбувся спад балансу доходів від оплати праці Швеції. У 2019 році був невеликий спад показників виплат і зріст надходжень, у результаті чого відбувся підйом балансу доходів від оплати праці. У 2021-2022 роках були зафіксовані негативні значення показників сальдо доходів від оплати праці, що є наслідком економічної кризи 2020 року через всесвітню пандемію COVID-19. Мінімальне значення показників доходів від оплати праці були зареєстровані у 2021 році та склали -157,6 млн. дол. США.

Далі розглянуто доходи від інвестицій Швеції впродовж 2000-2023 років.

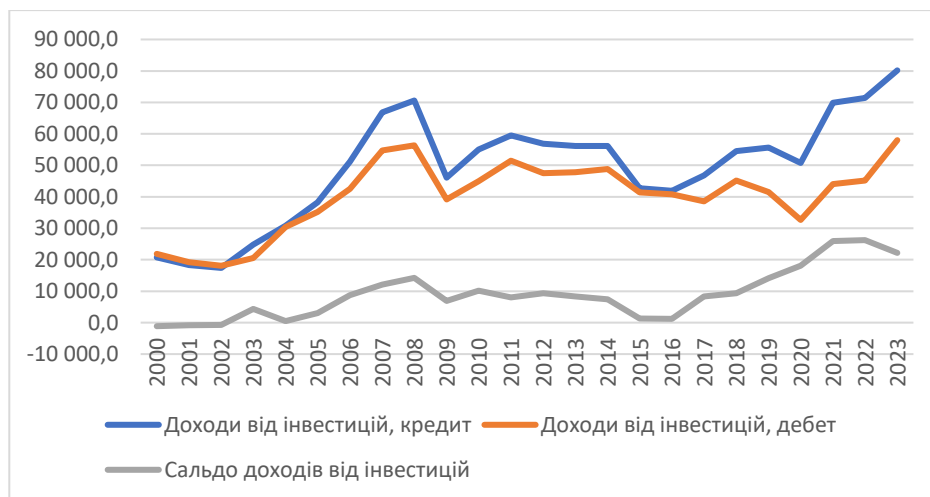

Рис. 2.14 Динаміка доходів від інвестицій Швеції, млн. дол. США, 2000-2023 рр.

Джерело: складено на основі даних [12]

Згідно з Рис. 2.14, починаючи з 2003 і по 2023 рік баланс доходів від інвестицій Швеції мав позитивне значення, що свідчить про переважання доходів національних інвесторів закордоном над доходами іноземних інвесторів від інвестицій всередині країни. До 2008 року спостерігався зріст показників кредиту та дебету, а у 2009 році відбувся спад балансу надходжень та виплат, тобто доходи національних інвесторів закордоном та іноземних інвесторів у Швеції знизились.

У 2015-2016 рр. значення балансу доходів від інвестицій зазнало спад, але після 2016 року знов продовжився зріст показників. У 2019 році показники надходжень були вищі за виплати, в наслідок чого був зафіксований зріст балансу доходів від інвестицій, який продовжувався до 2022 року, коли досягнув пікового значення за весь зазначений період часу та склав 26 223,2 млн. дол. США. Але у 2023 році відбувся невеликий спад показників та сальдо доходів від інвестицій склало 22 178,1 млн. дол. США.

Далі проаналізовано баланс вторинних доходів Швеції впродовж 2000-2023 років.

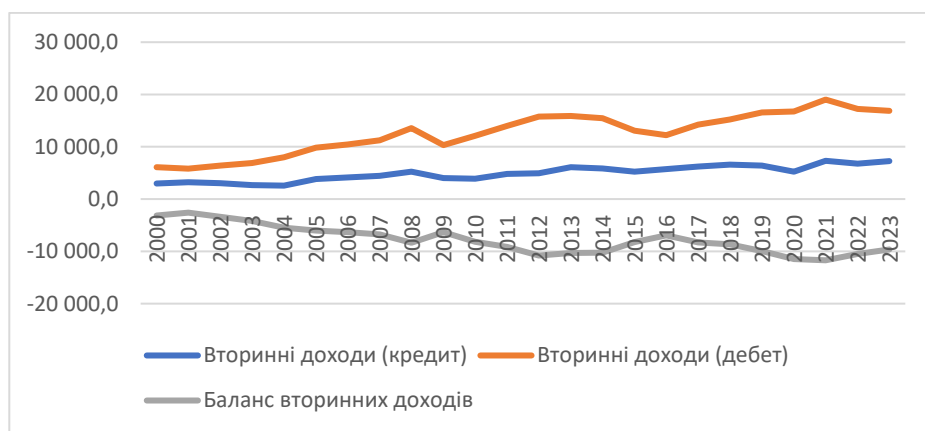

Рис. 2.15 Динаміка балансу вторинних доходів Швеції, млн. дол. США, 2000-2023 рр.

Джерело: складено на основі даних [12]

На Рис. 2.15 можна побачити, що у період з 2000 по 2023 рік значення дебету вторинних доходів перевищували значення кредиту, відповідно баланс вторинних доходів мав негативні значення впродовж всього зазначеного періоду часу. Починаючи з 2006 року різниця між дебетом та кредитом почала поступово зростати, через що показники балансу вторинних доходів стрімко падали. З 2012 по 2019 рік відбувались незначні коливання в значеннях. У 2020-2021 роках показники сальдо вторинних доходів Швеції різко впали та досягнули мінімального значення за весь період: -11 708,9 млн. дол. США. Даний спад пов'язаний є одним з наслідків економічної кризи, зумовленою початком світової пандемії COVID-19 у 2020 році. У 2022-2023 роках показники балансу вторинних доходів поступово зросли, попри це

залишившись негативними значеннями. Загалом важливо зазначити, що негативне значення балансу вторинних доходів Швеції за період з 2000 по 2023 рік говорить про те, що виплати перевищували надходження країни.

Отже, розглянувши динаміку рахунку поточних операцій, можна зазначити, що рахунок поточних операцій мав позитивні значення, що свідчить про те, що Швеція є важливим постачальником у світову економіку. Активний розвиток експорту та імпорту сприяють відкритості шведської економіки. Високі показники первинних доходів країни свідчать про вищий рівень доходів резидентів Швеції, а переважання у вторинних доходах виплат над надходженнями означають, що Швеція активно постачає у міжнародну економіку.

2.3 Аналіз структури і динаміки основних статей фінансового рахунку Швеції

У фінансовому рахунку відображаються всі операції, в результаті яких відбувається перехід прав власності на зовнішні фінансові активи й вимоги країни, або, іншими словами, виникнення та погашення фінансових зобов'язань між резидентами і нерезидентами. Фінансовий рахунок поділяється на дві класифікаційні групи, що охоплюють операції з фінансовими активами (активи) й операції з фінансовими зобов'язаннями (пасиви). Обидві групи у свою чергу поділяються на три функціональні категорії: прямі, портфельні та інші інвестиції.

Далі проаналізовано динаміку фінансового рахунку Швеції протягом 2000-2023 років.

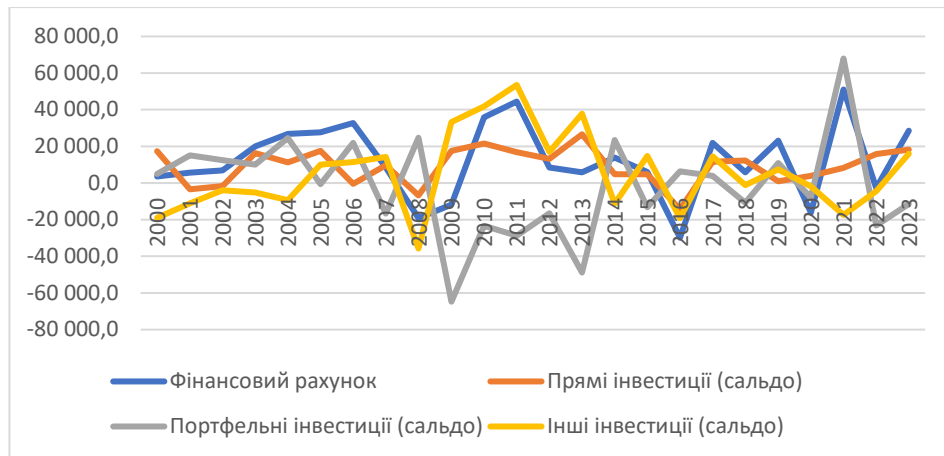

Рис. 2.16 Динаміка фінансового рахунку Швеції, 2000-2023 рр., у млн. дол. США

Джерело: складено на основі даних [7], [12]

На Рис. 2.16 можна побачити, що показники Фінансового рахунку Швеції протягом 2000-2023 рр., окрім, 2008-2009 рр., 2016 і 2020 років, мали позитивне значення. Це означає, що у 2000-2023 роках Швеція більше інвестувала в інші країни, ніж інші країни інвестували в неї. А в період з 2008 по 2009, а також у 2016 та 2020 роках, інші країни більше інвестували в Швецію, ніж Швеція-в інші держави.

Сальдо прямих інвестицій та баланс портфельних інвестицій Швеції переважно були позитивними впродовж 2000-2023 років. Позитивне значення цих показників свідчить, що в ці роки збільшення вартості активів у резидентів Швеції в інших країнах було більше, ніж збільшення вартості активів нерезидентів у Швеції. Сальдо інших інвестицій Швеції в основному мало негативні значення впродовж зазначеного періоду, тобто в ці роки Швеція більше отримувала інших інвестицій, ніж надавала.

Далі більш детально проаналізовано показники фінансового рахунку Швеції: прямі інвестиції, портфельні інвестиції, інші інвестиції, впродовж 2000-2023 років.

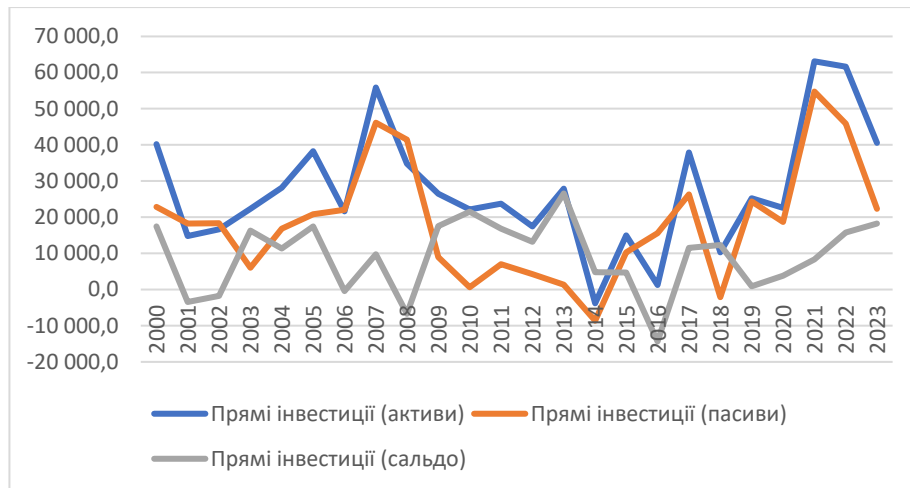

Рис. 2.17 Динаміка прямих інвестицій Швеції, млн. дол. США, 2000-2023 рр.

Джерело: складено на основі даних [7], [12]

Згідно з Рис. 2.17, показники сальдо прямих інвестицій Швеції мали позитивні значення більшу частину періоду з 2000 по 2023 рік, а саме в 2000, 2003-2005, 2007, 2009-2015, 2017-2023 роках. Це свідчить про те, що в ці роки значення активів прямих інвестицій Швеції перевищували значення зобов'язань (Рис. 2.17). В цей період, окрім 2014-2015, 2019-2021 рр., різниця між активами та зобов'язаннями була досить значна. Позитивне значення балансу прямих інвестицій свідчить, що в ці роки збільшення вартості активів у резидентів Швеції в інших країнах було більше, ніж збільшення вартості активів нерезидентів у Швеції.

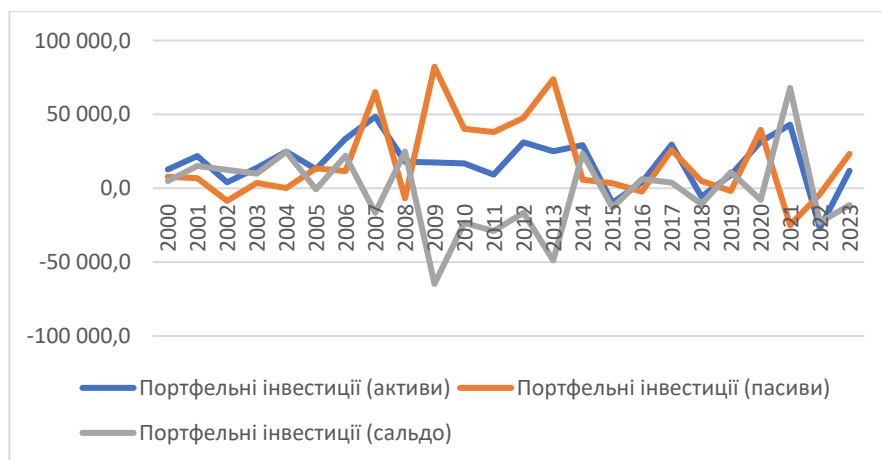

Рис. 2.18 Динаміка портфельних інвестицій Швеції, млн. дол. США, 2000-2023 рр.

Джерело: складено на основі даних [7], [12]

Згідно з Рис. 2.18 в показниках балансу портфельних інвестицій Швеції відбувалися значні коливання впродовж 2000-2023 років. У 2005, 2007, 2009-2013, 2015, 2018 рр. значення зобов'язань портфельних інвестицій були вищі за значення активів, в наслідок чого значення сальдо портфельних інвестицій було негативним (Рис. 2.18). Найбільша різниця між показниками активів та зобов'язань спостерігалась у 2009 році. Такі різкі зміни пояснюються світовою економічною кризою в той період, що призвело до дисбалансу багатьох показників країни. Сальдо портфельних інвестицій Швеції у 2000-2004, 2006, 2008, 2014, 2016-2017, 2019 роках мало позитивне значення. Це свідчить про те, що в ці роки значення активів перевищували значення зобов'язань. У 2020 році баланс портфельних інвестицій різко набув негативного значення, що пов'язано зі світовою економічною кризою в наслідок пандемії коронавірусу. У 2021 році сальдо портфельних інвестицій різко зросло (з -7 936,7 млн. дол. США у 2020 році до 67 932,6 млн. дол. США в 2021 році). Після даного різкого зростання послідувало стрімке падіння у 2022-2023 роках, коли показники балансу знов набули негативних значень, бо зобов'язання перевищували активи.

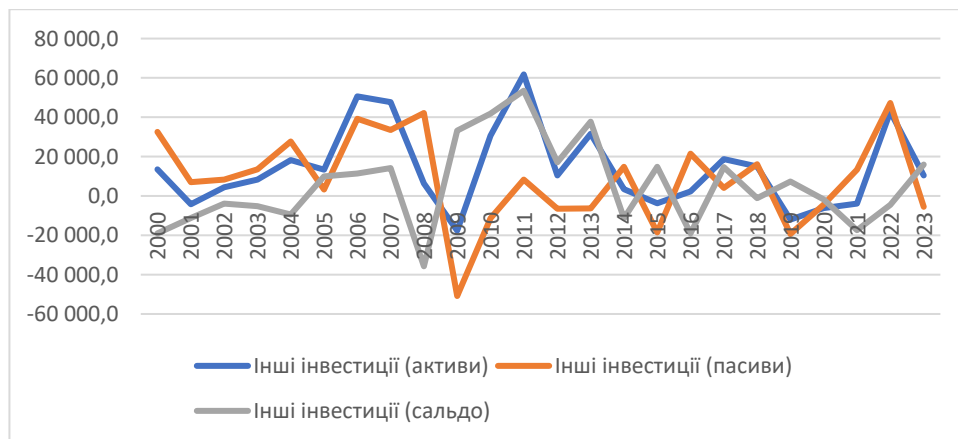

Рис. 2.19 Динаміка інших інвестицій Швеції, млн. дол. США, 2000-2023 рр.

Джерело: складено на основі даних [7], [12]

На Рис. 2.19 показано, що у 2005-2007, 2009-2013, 2015, 2017, 2019, 2023 рр. значення активів інших інвестицій Швеції перевищували зобов'язання, в наслідок чого баланс інших інвестицій був позитивним. В інші періоди часу,

наприклад, у 2008 році сальдо інших інвестицій мало негативні значення. У 2008 році через світову економічну кризу кількість зобов'язань Швеції значно перевищила активи, що призвело до досягнення найнижчого значення балансу інших інвестицій за весь період з 2000 по 2023 рік та склало -35 755,1 млн. дол. США. Сальдо інших інвестицій Швеції у 2000-2004, 2008, 2014, 2016, 2018, 2020-2022 роках було негативним, тобто в ці періоди Швеція більше отримувала інших інвестицій.

Отже, спираючись на позитивні значення показників фінансового рахунку Швеції можна зазначити, що країна більше інвестувала в інші країни, ніж отримувала інвестицій з-за кордону. Сальдо прямих інвестицій переважно було позитивним, що свідчить про збільшення вартості активів у резидентів Швеції в інших країнах і перевищення збільшення вартості активів нерезидентів у Швеції. Здебільшого позитивне сальдо портфельних інвестицій говорить про те, що значення активів перевищували значення зобов'язань.

2.4. Дослідження монетарної політики Швеції

В даній роботі досліджується вплив основних показників монетарної політики на ВВП Швеції за допомогою регресійної моделі. Дана регресійна модель досліджує вплив таких показників як грошова маса, інфляція, видатки державного бюджету у відсотках від ВВП та безробіття на показник ВВП Швеції. Отже, модель має вигляд:

$$Y = \beta_1 * M + \beta_2 * Un + \beta_3 * Infl + \beta_4 * Exp, \text{ де}$$

Y – ВВП,

M - грошова маса $M2$,

Un – рівень безробіття у % від загального рівня робочої сили,

$Infl$ - індекс інфляції % річних,

Exp – видатки державного бюджету у % від ВВП.

Дана модель була оцінена на підставі статистичних даних Швеції за період з 1990 року по 2023 рік. Показники отримано із бази даних Economist Intelligence Unit та The World Bank Data.

Таблиця 2.1

Коефіцієнт детермінації (R-квадрат)

Підсумок моделі				
Модель	R	R-квадрат	Скоригоновий R-квадрат	Станд.похибка оцінки
1	,913 ^a	,834	,790	,3741

А. Пояснювальні змінні: (Константа), Грошова маса, Безробіття, Інфляція, Видатки держ. бюджету

Джерело: складено автором на основі даних [7], [32]

На Таблиці 2.1 представлено значення коефіцієнту детермінації, який показує ступінь пояснення залежної змінної вибраними незалежними змінними. Коефіцієнт дорівнює 0,83, що означає, що обрані фактори пояснюють залежну змінну на 83%.

Таблиця 2.2

Регресійна модель впливу показників монетарної політики на ВВП Швеції

Модель	Нестандартизовані коефіцієнти		Стандартизовані коефіцієнти	t	Значимість
	B	Стандартна похибка	Бета		
Константа	1087,778	394,325		2,759	,015
M	,053	,013	,510	4,028	,001
Infl	11,774	11,629	,136	1,012	,327
Exp	-33,619	12,026	-,347	-2,796	,014
Un	50,804	13,298	,559	3,820	,002

Залежна змінна: у

Джерело: складено автором на основі даних [7], [32] , див. Додаток А, Таблиця А.1

З Таблиці 2.2 можна зробити наступні висновки. Розглянувши стандартизовані коефіцієнти виявилось, що найбільш вплив на залежну змінну має грошова маса та безробіття. Це означає, що зі збільшенням грошової маси у Швеції спостерігається зріст показників ВВП Швеції. Окрім цього, високий рівень значущості має значення безробіття у відсотках від загального рівня робочої сили, тобто якщо значення даного показника збільшиться на одне стандартне відхилення, ВВП Швеції на 0,559 стандартних відхилень. Також, значний рівень значущості має показник видатків державного бюджету у відсотках від ВВП. При зростанні значень видатків державного бюджету показники ВВП країни зменшуються відповідно, так як регресійний аналіз продемонстрував негативні значення цього показника

Таким чином, проаналізувавши отримані результати, можна скласти наступну емпіричну модель:

$$Y = 0,510 * M + 0,136 * Infl - 0,347 * Exp + 0,559 * Un$$

(4,028)*** (1,012) (-2,796)** (3,820)***

Отже, проаналізувавши регресійну модель впливу показників монетарної політики на ВВП Швеції можна зробити висновок, що, завдяки отриманому значенню коефіцієнта детермінації, обрані незалежні змінні пояснюють залежну змінну на 83%, що є доволі високим рівнем. Також, найбільший рівень значущості спостерігається у значеннях грошової маси та рівня безробіття країни, тобто ці показники найбільше впливають на ВВП Швеції.

РОЗДІЛ 3

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ШВЕЦІЇ І УКРАЇНИ: РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Далі наведений порівняльний аналіз показників рівня зайнятості населення, рівня вкладень в дослідження на розробки, рівня соціальних відрахувань з доходу населення та динаміку страхових та пенсійних послуг Швеції та України протягом 2000-2023 років.

Показник рівня зайнятості населення є важливим економічним індикатором, що використовується для оцінки стану ринку праці та загальної економічної активності країни. Даний показник допомагає сформулювати оцінку економічного зростання, державної політики, соціальної стабільності та ринку праці країни.

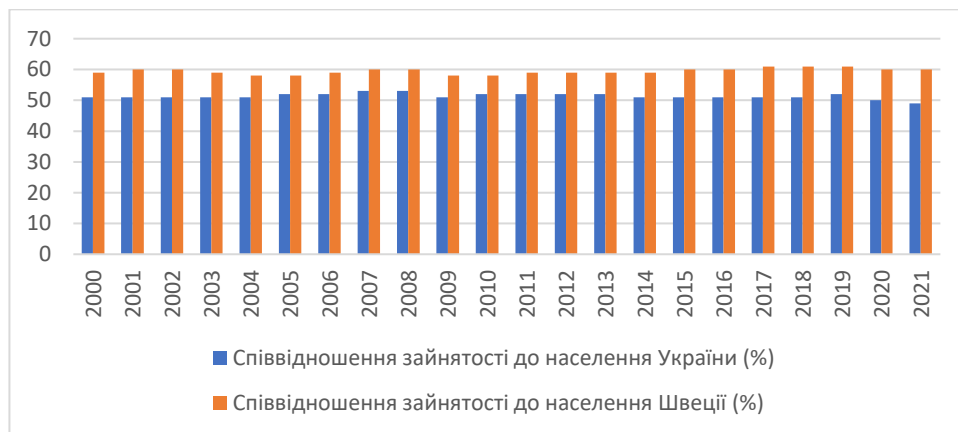

Рис. 3.1 Динаміка рівня зайнятості до кількості населення Швеції та України (у %), 2000-2021 рр.

Джерело: складено автором на основі даних [32]

На Рис. 3.1 продемонстровано співвідношення рівня зайнятості до населення України та Швеції у процентному відношенні. Згідно з показниками, протягом 2000-2021 років значення рівня зайнятості населення Швеції були вищими за показники України. Впродовж зазначеного періоду

часу показники зайнятості України коливалися від 51% до 53%, тоді як у Швеції переважну частину часу рівень зайнятості досягав 60%.

Дана різниця між показниками двох країн обумовлена декількома факторами. Швеція переважає економічно Україну в багатьох аспектах, в особливості в економічному розвитку загалом. Завдяки високорозвиненій економіці з високим рівнем ВВП на душу населення, високо врегульованому ринку праці, високому рівню відповідності навичок вимогам ринку праці та наявності робочих місць для молодих спеціалістів Швеція має вищий рівень зайнятості, ніж Україна. В Україні існує низка факторів, які негативно впливають на рівень зайнятості населення. Найбільш значним аспектом, який призводить до зниження показників в Україні – це економічна та політична нестабільність. Попри те, що в Україні рівень освіти є доволі високим в порівнянні з іншими країнами ЄС, існує ряд проблем з наданням робочих місць молодим спеціалістам. Окрім цього, в Україні значна частина населення працює без офіційного працевлаштування та соціальних гарантій, на відміну від економічно розвинутої Швеції, де показники неформальної зайнятості значно нижчі.

Проаналізувавши рівень зайнятості та основні фактори, що впливають на нього, варто сформулювати ряд рекомендацій для розвитку зайнятості в Україні, на основі успішного досвіду Швеції. Перш за все, потрібно переформувати та розвинути інституційну структуру: створити та зміцнити ефективні інституції, що регулюють ринок праці, забезпечуючи дотримання трудового законодавства, справедливі умови праці та соціальний захист працівників. Окрім цього, можна підвищити рівень функціонування служб зайнятості, зробивши їх більш доступними та ефективними у сприянні працевлаштуванню.

Наступним важливим кроком буде збільшення інвестицій в освіту, особливо у професійно-технічну сферу та програми перекваліфікації для відповідності вимогам сучасного ринку праці. Не менш важливим буде

розробка програми співпраці між навчальними закладами та бізнесом для забезпечення відповідності навичок випускників потребам роботодавців.

Далі варто розвинути соціальну політику України та захист працівників. Наприклад, можна впровадити ефективні програми соціального захисту та підтримки безробітних, які включають фінансову допомогу, навчання та перекваліфікацію. А також, забезпечити доступ до якісних соціальних послуг, таких як охорона здоров'я, освіта та догляд за дітьми, щоб полегшити участь у ринку праці. У зв'язку з повномасштабною війною в Україні розвиток соціальної політики є особливо важливим аспектом у зв'язку зі збільшенням рівня безробіття серед населення.

Також, важливо створити привабливий бізнес-клімат для підприємців в Україні завдяки спрощенню регуляторних процедур для бізнесу, зокрема, процесів реєстрації підприємств та отримання дозвільних документів.

Однією з ключових змін повинна стати боротьба з неформальною зайнятістю. Необхідно стимулювати населення до офіційного працевлаштування через підтримку підприємств для переходу на офіційну економіку, розробляти програми заохочення до офіційного працевлаштування. Завдяки «м'яким» та поступовим реформам населення більш ймовірно погодиться на перехід до офіційної економіки, ніж завдяки посиленню контролю за дотриманням трудового законодавства, до прикладу.

Важливою зміною може стати підтримка регіонального розвитку. Впровадження програм розвитку регіонів для створення робочих місць в усіх регіонах України, в тому числі у сільській місцевості, а також сприяння розвитку інфраструктури та доступу до фінансування для підприємств у віддалених регіонах буде мати позитивний вплив на збільшення рівня офіційної зайнятості населення України, підвищення рівня життя населення та загального економічного розвитку.

Далі розглянемо показники витрат на дослідження та розробки в Україні та Швеції впродовж 2000-2021 років.

Показники витрат на дослідження та розробки (R&D) є важливими економічними показниками при оцінці економічного розвитку країни. Дані показники демонструють інноваційний потенціал держави, так як високий рівень інвестицій у дослідження та розробки сприяє створенню нових технологій, продуктів і процесів, які можуть суттєво підвищити продуктивність та конкурентоспроможність економіки, що призведе також до економічного зростання. Ці показники також мають значний вплив на залучення іноземних інвестицій, так як високі витрати на R&D часто спонукають іноземних інвесторів робити вкладення в інноваційні та технологічно розвинені ринки. Це може призвести до збільшення припливу іноземного капіталу та створення нових робочих місць, тобто показники витрат на R&D також мають вплив на рівень зайнятості населення держави.

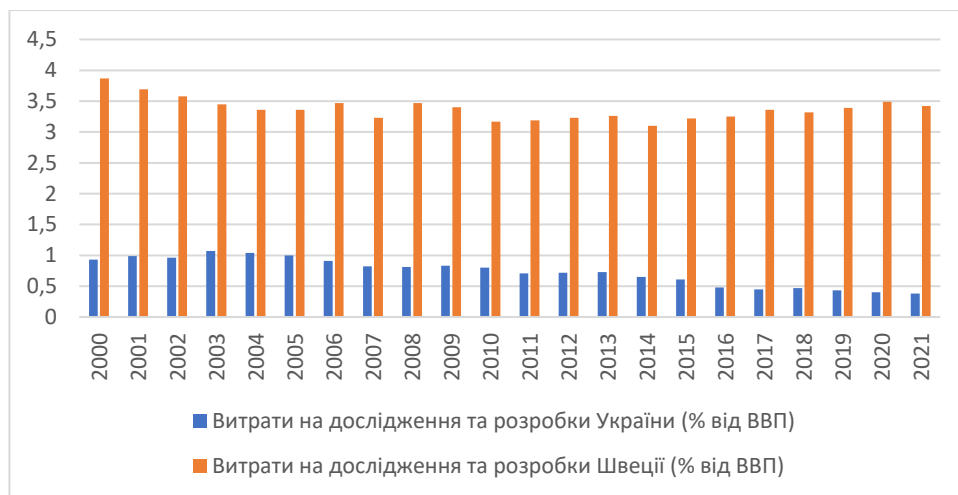

Рис. 3.2 Динаміка витрат на дослідження та розробки України та Швеції (% від ВВП), 2000-2021 рр.

Джерело: складено автором на основі даних [32]

Згідно з Рис. 3.2 можна простежити значну різницю в значеннях показників витрат на дослідження та розробки Швеції та України впродовж 2000-2021 років. Навищий рівень показників України був зафіксований в періоді з 2001 по 2005 рік. Впродовж всього періоду часу показники витрат на дослідження в Україні мали тенденцію до зниження та в 2021 році вони досягнули найнижчого значення та склали всього 0,33% від ВВП. На відміну від України, у Швеції рівень витрат на дослідження коливався впродовж

всього ззначеного періоду і складав в середньому 3,5% від ВВП, що є доволі високим значенням.

Одним з ключових факторів, які обумовлюють значну різницю між показниками витрат на дослідження між Швецією та Україною є фінансова стабільність. Через відсутність значних політичних та економічних проблем Швеція має високу фінансову стабільність, що сприяє її економічному розвитку, на відміну від України. Окрім цього, порівняно зі Швецією, Україна має значно нижчий рівень ВВП на душу населення, що зменшує загальні можливості для інвестицій у R&D як з боку держави, так і з боку приватного сектора. Також, в Україні низький рівень розвитку інфраструктури для підтримки наукових досліджень і інновацій, що включає слабку підтримку університетів та науково-дослідних установ. Важливим негативним фактором, який значно зменшує рівень витрат на дослідження та розробки в Україні є корупція. Корупційні практики сприяють неефективному використанню наявних ресурсів країни.

Окрім цього, в Україні мало розвинуті урядові програми підтримки інновацій та стартапів порівняно зі Швецією, де існує широка мережа грантів, податкових стимулів та інших заходів підтримки. Наявний низький рівень технологічного розвитку підприємств також негативно впливає на рівень витрат на дослідження, так як велика частка українських підприємств використовують застарілі технології і мають обмежені можливості для проведення досліджень і впровадження інновацій. Важливим негативним аспектом є відтік кадрів. Україна стикається з проблемою "відтоку мізків", пов'язаною з еміграцією талановитих науковців та інженерів до країн з кращими умовами для роботи та досліджень, зокрема до Швеції.

Розглянувши динаміку витрат на дослідження та розробки в Україні та Швеції та основні фактори, що формують дану динаміку, можна зіставити наступні рекомендації для України, на основі успішного досвіду Швеції.

По-перше, необхідно реформувати інституційну структуру, наприклад, шляхом створення ефективних інституцій для підтримки R&D, таких як

науково-дослідні ради та інноваційні агентства. Також, варто забезпечити прозорість і ефективність використання державних коштів, спрямованих на дослідження та розробки, з метою залучення більшої кількості науковців та інженерів до роботи в Україні.

По-друге, важливо збільшити державне фінансування науки та освіти. Завдяки підвищенню державних витрат на освіту, науку та технології, зокрема через збільшення бюджетних асигнувань на дослідження та розробки у вищих навчальних закладах та науково-дослідних установах. Також важливо впровадити грантові програми для підтримки інноваційних проектів та стартапів.

Далі варто приділити увагу стимулюванню приватного сектора до інвестування в R&D. Завдяки наданню податкових пільг та інших стимулів для компаній, які інвестують у дослідження та розробки, розвитку програм державно-приватного партнерства для спільного фінансування інноваційних проектів, створенню кластерів та інноваційних екосистем, що об'єднують підприємства, науково-дослідні установи та освітні заклади для спільної роботи над дослідницькими проектами можливо підвищити рівень витрат на дослідження та розробки в Україні.

Задля боротьби з відтоком кадрів з України за кордон варто інвестувати в освіту та підготовку кадрів, забезпечуючи високу якість навчання у галузях науки, технологій, інженерії та математики, створювати привабливі умови для роботи науковців та інженерів, щоб запобігти їх еміграції, включаючи конкурентоспроможні зарплати та можливості для професійного розвитку.

Розвиток міжнародної співпраці також може стати важливим фактором для підвищення витрат на дослідження та розробки в Україні. Активна співпраця з міжнародними організаціями, фондами та науково-дослідними установами для залучення іноземних інвестицій у R&D, участь у міжнародних програмах досліджень та розвитку, таких як програми Європейського Союзу Horizon Europe, для обміну досвідом та залучення додаткового фінансування,

будуть безпосередньо сприяти ефективному зростанню витрат на дослідження та розробки в Україні.

Впровадження зазначених вище рекомендацій допоможе Україні підвищити рівень витрат на дослідження та розробки, що, у свою чергу, сприятиме розвитку інноваційного потенціалу, економічному зростанню та підвищенню конкурентоспроможності на світовому ринку.

Далі наведений аналіз динаміки соціальних відрахувань в Україні та Швеції в період з 2000 по 2021 рік.

Динаміка соціальних відрахувань є важливим економічним показником, який демонструє фінансову стійкість соціальної системи, так як відрахування на соціальне страхування (наприклад, пенсії, медичне страхування, допомога з безробіття тощо) є основним джерелом фінансування соціальних програм. Зміни в процентному співвідношенні відрахувань можуть впливати на стабільність і стійкість соціальної системи країни. Показники соціальних відрахувань мають вплив на доходи населення, так як високі соціальні відрахування зменшують розмір чистого доходу працівників, що може впливати на їхню купівельну спроможність і загальний рівень життя. Зміни у ставках соціальних відрахувань можуть безпосередньо впливати на добробут населення.

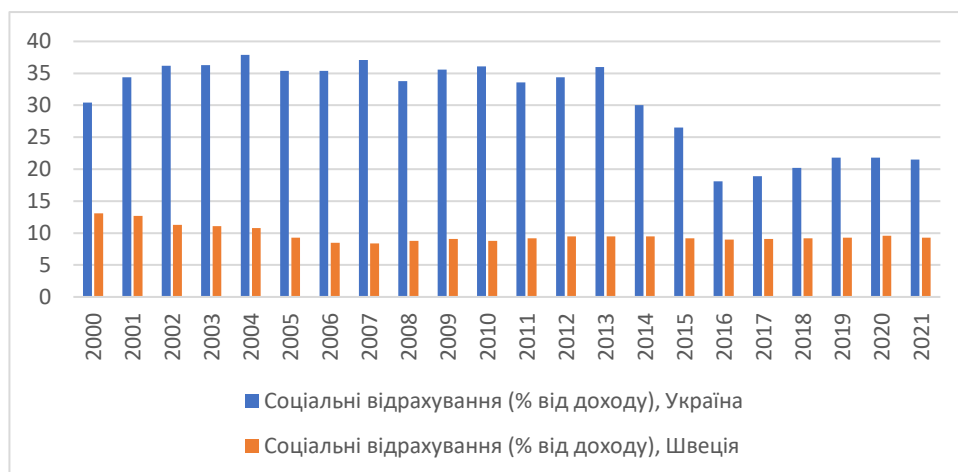

Рис. 3.3 Динаміка соціальних відрахувань (% від доходу), України та Швеції, 2000-2021 рр.

Джерело: складено автором на основі даних [32]

Згідно з Рис. 3.3 значення соціальних відрахувань України значно переважали над показниками Швеції протягом 2000-2021 років. З 2000 по 2013 показники соціальних відрахувань були доволі високими та коливалися в межах від 34% до 37% від доходу. Після 2013 року значення соціальних відрахувань в Україні почали стрімко зменшуватися, що пов'язано з початком воєнного вторгнення росії в Україну у 2014 році, в наслідок чого почали виникати значні економічні проблеми у фінансовому секторі країни, різко знецінилася українська гривня до долару США, що призвело також до інфляції та падіння реальних доходів.

У Швеції показники соціальних відрахувань були нижчими, ніж в Україні, протягом 2000-2021 років та коливалися від 13% до 8% від доходу.

Значна різниця між показниками соціальних відрахувань Швеції та України обумовлена наступними факторами. Завдяки високому рівню ефективності використання ресурсів у Швеції, в тому числі високорозвинутим соціальним системам (пенсійним, медичним, допомозі з безробіттям), які забезпечують високий рівень соціальних послуг при відносно нижчих ставках відрахувань, рівень соціальних відрахувань у Швеції є нижчим, ніж в Україні. В Україні існують проблеми з ефективним використанням ресурсів через корупцію, неефективне управління та недостатню прозорість, що може вимагати вищих ставок для досягнення аналогічного рівня соціального захисту. Також, безпосередній вплив має рівень економічного розвитку. Швеція має вищий рівень економічного розвитку та вищий ВВП на душу населення, що дозволяє фінансувати соціальні програми з меншим відсотком від доходів населення. Важливою проблемою, яка значно впливає на соціальні відрахування в Україні є несприятлива демографічна ситуація з високим рівнем старіння населення та низьким рівнем народжуваності. Це призводить до збільшення фінансового навантаження на працююче населення для забезпечення пенсійних виплат і медичного обслуговування літніх людей. У Швеції демографічна ситуація є більш збалансованою завдяки активній імміграційній політиці та ефективній системі соціального захисту. Окрім

цього, високий рівень тіньової економіки в Україні зменшує базу для стягування соціальних відрахувань і змушує уряд підвищувати ставки для офіційно працюючих громадян. У Швеції рівень тіньової економіки значно нижчий, що забезпечує ширшу базу оподаткування та дозволяє підтримувати нижчі ставки соціальних відрахувань. Також, у Швеції система соціальних відрахувань більш прогресивна і гнучка, з розвиненими механізмами перерозподілу доходів. В Україні система відрахувань часто є регресивною і менш гнучкою, що може призводити до вищих ставок для підтримки основних соціальних програм. Державна політика і пріоритети держави напряму впливають на рівень соціальних відрахувань. У Швеції соціальна політика має довгу історію і є одним з пріоритетів держави. Шведський уряд активно інвестує в соціальні програми, що дозволяє підтримувати високий рівень соціального захисту при ефективному використанні ресурсів. В Україні соціальна політика часто не є пріоритетом, і рівень фінансування може бути недостатнім або неефективним, що вимагає вищих ставок відрахувань для забезпечення базових потреб.

Спираючись на вище зазначені проблеми варто зіставити ряд рекомендацій для змін в системі соціальних відрахувань в Україні, спираючись на ефективні системи Швеції. Необхідно вжити заходів для підвищення ефективності управління ресурсами України. Цього можна досягнути завдяки вдосконаленню системи управління соціальними програмами для забезпечення їхньої більшої ефективності та прозорості. Це дозволить оптимізувати витрати та зменшити потребу в великих ставках соціальних відрахувань. Також, важливим кроком буде зменшення тіньової економіки в Україні шляхом впровадження заходів для боротьби з корупцією та стимулювання розвитку легального бізнесу. Це може включати, наприклад, спрощення податкової системи, покращення умов для підприємництва та зменшення бюрократичних перешкод. Окрім цього, важливим кроком на шляху до зменшення соціальних відрахувань буде реформування системи соціального захисту. Важливими заходами для досягнення ефективного

реформування соціального захисту є перегляд системи соціального захисту з метою оптимізації витрат та перерозподілу ресурсів для підтримки найбільш уразливих верств населення. Це може включати перегляд пенсійної системи, оптимізацію медичного страхування та інші заходи. Також, до не менш важливих змін відноситься реорганізація фіскальної політики з акцентом на забезпечення достатніх ресурсів для соціальних програм, що може включати перегляд податкових ставок та механізмів збирання податків з метою збільшення доходів держави для фінансування соціальних витрат. Не менш важливим є сприяння інноваційному розвитку з метою створення нових ринків праці та підвищення продуктивності праці. Завдяки даним нововведенням відбудеться зростання доходів населення та зменшаться потреби в великих соціальних відрахуваннях.

Застосування всіх цих заходів дозволить Україні знизити рівень соціальних відрахувань з доходів населення, зберігаючи при цьому адекватний рівень соціального захисту та підтримки для всіх верств суспільства.

Далі проаналізуємо динаміку страхових та пенсійних послуг України та Швеції впродовж 2000-2023 років.

Показники страхових та пенсійних послуг є важливими економічними показниками, які демонструють рівень економічного розвитку країни. Страхові та пенсійні послуги надають соціальний захист населенню, забезпечуючи фінансову підтримку в непередбачуваних ситуаціях, таких як хвороба, нещасний випадок або настання пенсійного віку, що дозволяє зменшити ризики фінансових втрат та забезпечити достойний рівень життя для громадян. Функціонування систем страхування та пенсійних виплат сприяє збереженню економічної стабільності в країні. Завдяки цьому громадяни відчують більшу впевненість у майбутньому та можуть більш активно вкладати свої гроші в економіку. Також, пенсійні та страхові виплати стимулюють внутрішнє споживання, оскільки громадяни мають фінансові ресурси для придбання товарів та послуг. Окрім цього, наявність надійної системи страхування та пенсійних виплат підвищує привабливість країни для

інвесторів. Ефективні системи страхування та пенсійних виплат можуть стимулювати інноваційний розвиток в економіці. Наприклад, вони можуть сприяти розвитку нових фінансових продуктів та послуг, а також створенню нових ринків.

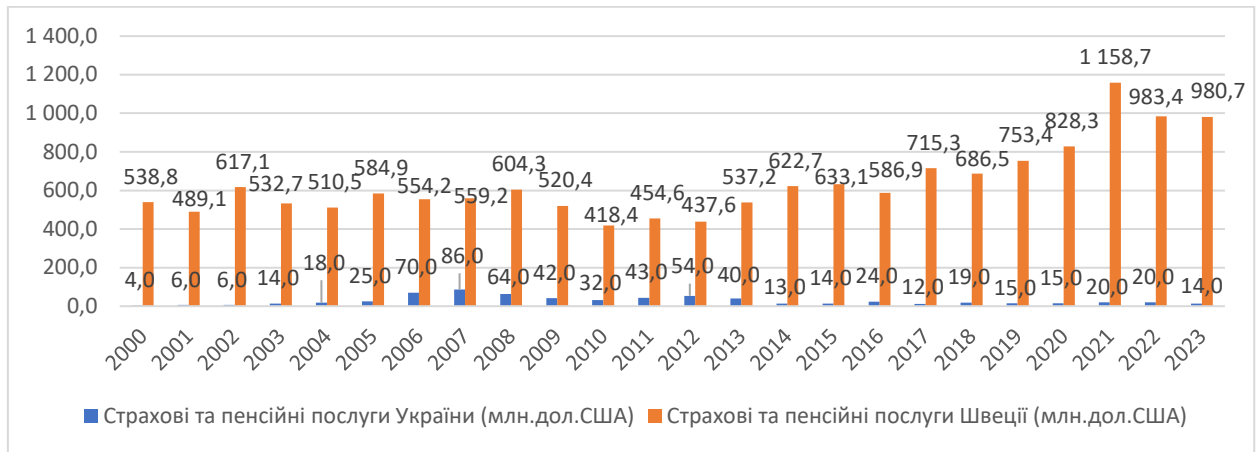

Рис. 3.4 Динаміка страхових та пенсійних послуг України та Швеції (млн.дол.США), 2000-2023 рр.

Джерело: складено на основі даних [7], [12]

Згідно з Рис. 3.4, показники страхових та пенсійних послуг України глобально відрізнялися від значень Швеції впродовж 2000-2023 років. В той час, як показники страхових та пенсійних послуг Швеції коливалися в межах від 530 до 1100 млн. дол. США, максимальні показники України впродовж того ж періоду часу не перевищували 86 млн. дол. США. Максимальний показник Швеції був зафіксований в 2021 році та склав 1158,7 млн. дол. США, що більше ніж в 13 разів більше за найвище зареєстроване значення України – 86 млн. дол. США в 2007 році.

Настільки значна різниця в показниках страхових та пенсійних послуг між Україною та Швецією обумовлена кількома факторами. Найвпливовішим фактором динаміки показників страхових та пенсійних послуг України є низький рівень економічного розвитку порівняно з багатьма розвиненими країнами, такими як Швеція. Низький рівень ВВП на душу населення обмежує можливості держави фінансувати соціальні програми, включаючи пенсійну та страхову системи. Також, наявність значних проблем в системі пенсійного забезпечення, в особливості фінансування та управління цією системою, і

демографічні виклики, такі як старіння населення та зменшення народжуваності, підривають стабільність пенсійної системи та призводять до недостатнього фінансування пенсійних виплат. Важливим негативним аспектом є корупція та неефективне управління в багатьох сферах, включаючи пенсійне та страхове забезпечення. Це призводить до нецільового використання коштів, що обмежує можливості забезпечення бажаного рівня пенсій та страхових виплат. Не менш важливою залишається проблема низької заробітної плати, що також обмежує можливості населення виходити на пенсію та оплачувати страхові внески. Багато громадян не мають достатнього доходу для сплати страхових внесків або накопичення на пенсію.

Загалом, низький рівень пенсій та страхування в Україні є складними проблемами, які вимагають комплексного підходу та системних реформ для вирішення. Задля покращення системи страхування та пенсій варто розглянути комплекс реформ, заснованих на ефективних стратегіях Швеції в цих сферах. Українському уряду необхідно приділити особливу увагу стабілізації економіки та збільшенню ВВП. Завдяки поступовому приверненню іноземних інвестицій, розвитку підприємництва та покращенню бізнес-клімату Україна зможе згодом досягнути бажаного рівня економічного розвитку. Також, дуже важливо кардинально реформувати пенсійну систему. Реформи в пенсійній системі можуть включати перегляд віку виходу на пенсію, збільшення ставок внесків та впровадження індивідуальних пенсійних рахунків. Боротьба з корупцією є невід'ємною частиною заходів, яких варто вжити задля позитивних змін в українській економіці, зокрема задля збільшення пенсійних та страхових послуг. Дані заходи включають впровадження прозорих механізмів управління фондами та забезпечення ефективного використання коштів. Не менш важливим є розвиток додаткових пенсійних програм, спираючись на системи програм Швеції, щоб громадяни України мали можливість накопичувати додаткові кошти на майбутню пенсію. Це може бути здійснено шляхом стимулювання приватних пенсійних фондів та надання податкових пільг для індивідуальних пенсійних внесків. Одним з

ключових факторів впливу та страхову та пенсійну системи України є забезпечення соціальної справедливості, завдяки наданню рівного доступу до соціального захисту для всіх громадян. Окрім цього, важливо розвивати фінансову грамотність населення України. Потрібно забезпечити населення фінансовою грамотністю та усвідомленням важливості планування на майбутнє. Дана мета може бути досягнута шляхом проведення освітніх кампаній та надання консультацій щодо пенсійного забезпечення та страхових послуг.

Завдяки вище описаним стратегіям Україна зможе покращити показники страхових та пенсійних послуг, наблизивши їх до рівня країн з вищими стандартами соціального захисту, таких як Швеція.

Отже, завдяки порівняльному аналізу економічних показників України та Швеції та засновуючись на досвіді економічного розвитку Швеції можна зробити наступні висновки. Україні слід приділити особливу увагу стабілізації економіки та збільшенню ВВП шляхом привернення інвестицій, розвитку підприємництва та покращення бізнес-клімату. Необхідно провести широкомасштабні реформи у пенсійній, медичній та страховій системах, які будуть спрямовані на покращення доступності та якості соціальних послуг для населення. Україні слід активно боротися з корупцією та неефективністю управління у всіх сферах. Окрім цього, важливо активно просувати програми фінансової грамотності серед населення, щоб підвищити рівень усвідомленості про важливість планування на майбутнє та фінансової стабільності. Необхідно встановити та підтримувати міжнародне співробітництво з країнами, що мають успішний досвід у сфері соціального захисту, зокрема з Швецією, для обміну кращими практиками та навчання на основі досвіду. В цілому, впровадження даних стратегій допоможе Україні покращити соціальний захист громадян, підвищити рівень пенсій та страхових послуг, а також наблизити їх до рівня країн з вищими стандартами соціального забезпечення, подібних до Швеції.

ВИСНОВКИ

На основі отриманих у кваліфікаційній роботі даних можна зробити наступні висновки. У першому розділі було проаналізовано низку наукових досліджень, пов'язаних з економічним розвитком Швеції. Проаналізувавши дані статті, можна зазначити, що шведська економічна модель відома своїм високим рівнем ефективності для національної економіки країни та прикладом для інших держав завдяки історичній першості в розвитку багатьох аспектів своєї національної економіки та постійним сучасним нововведенням задля розвитку. Раннє формування ефективної шведської моделі економіки дозволило країні успішно розвиватися та займати почесно високе місце на світовій арені. Економічна модель Швеції заснована на скандинавській моделі розвитку, яка вирізняється унікальним поєднанням вільного ринкового капіталізму та соціальних виплат, що породило суспільство, яке користується безліччю високоякісних послуг, та створює нові успішні бізнеси на території Швеції. Скандинавська модель заснована на капіталістичній економіці, яка заохочує творче руйнування, завдяки чому працівники підтримуються щедрими програмами соціального забезпечення, що значно підвищує загальний рівень зайнятості населення.

Згідно з економічними прогнозами зарубіжних спеціалістів, очікується зниження економічного розвитку Швеції. Доволі швидка реабілітація шведської економіки після світової кризи 2020 року та значний зріст показників помітно призупинилися у 2022 році. Однак, завдяки ефективній монетарній політиці країни вже у 2023 році було врегульовано інфляцію та рівень процентних ставок, знижено рівень безробіття та покращено рівень державних фінансів країни, що внаслідок значно підвищить стан національної економіки держави у 2014 та 2025 роках.

Важливим аспектом, що впливає на розвиток шведської економіки, є взаємодія з іншими країнами. Значний відсоток економіки Швеції формується під впливом глобальних подій у світі. Дана гнучкість шведської економіки

несе за собою ряд позитивних та негативних наслідків. Зміни в монетарній політиці важливих для Швеції міжнародних партнерів, таких як США, призводять до скорочення шведського виробництва. У зв'язку з цим центральний банк Швеції розробив нову ефективну модель задля збалансування впливу глобальних міжнародних шоків на економіку країни, шляхом детального відображення динаміки економічного розвитку Швеції та зросту показників завдяки скорегованому орієнтуванню шведського експортного попиту на іноземні інвестиції.

Монетарна та фіскальна політики Швеції вирізняються унікальними сучасними методиками та постійними нововведеннями, які сприяють успішному розвитку шведської економіки. Постійна взаємодія монетарної та фіскальної політики призводить до створення ефективних інструментів, що допомагають покращувати обидві політики шляхом їхньої взаємодії та орієнтованості одної на одну. В результаті цього, економіка Швеції є доволі стійкої та гнучкою водночас, ефективні методи монетарної та фіскальної політик підвищують добробут шведських громадян через економічне зростання, утримують доволі низький рівень інфляції та сприяють стабільності розвитку економіки Швеції в цілому.

Завдяки постійним замінам окремих галузей новими більш ефективними, активна участь у нових міжнародних програмах, відкритість до співпраці та зовнішня допомога іншим державам робить Швецію однією з найбільш розвинутих країн у світі.

Процвітання Швеції значною мірою базується на зовнішній торгівлі, сильних позиціях шведського бізнес-сектору на міжнародній арені, а також на репутації Швеції як інноваційного лідера та привабливої країни для прямих іноземних інвестицій. Однак глобальні виклики змушують уряд Швеції створювати нові стратегії для забезпечення шведського бізнесу найкращими умовами для подолання нових викликів. Створення найкращих умов для шведського бізнесу для участі в торгівлі, підвищення конкурентоспроможності і запропонування привабливого середовища для

заснування бізнесу та інвестування у Швеції є ключовими частиною загальної роботи уряду, спрямованої на зміцнення довгострокового потенціалу зростання Швеції, кліматичного переходу, продуктивності, стійкості, пропозиції навичок та створення робочих місць.

Банківська система Швеції буде зазнавати певних змін у 2024 році. Очікується збільшення антициклічного буферу капіталу та продовження до кінця 2025 року граничних значень вагових коефіцієнтів ризику за кредитами, наданими банками під нерухомість та комерційну нерухомість. Це в подальшому підсилить стійкість банків у Швеції та сприятиме покращенню шведської банківської системи.

Шведський ринок праці завжди вирізнявся своєю стійкістю. Попри це, очікується помірне погіршення ситуації на ринку праці Швеції, що призведе до підсилення невизначеності в країні. Дана тенденція обумовлена тим, що кількість вакансій та плани компаній з набору персоналу значно впали, а попит на робочу силу збільшився. Слабший ринок праці може підсилити погіршення економічної ситуації в країні.

Економічні відносини Швеції та України активно розвивалися фпродовж останніх років. Попри повномасштабне вторгнення росії в Україну в 2022 році, Україна продовжує розвивати економічні зв'язки зі своїм найбільшим торговленим партнером в Північній Європі – Швецією. Оскільки Україна готується до відновлення, вона пропонує привабливу перспективу для шведських сталих рішень. Шведські компанії мають можливість зробити значний внесок у відновлення інфраструктури України - шляхом постачання сучасних будівельних технологій або участі у виробництві будівельних матеріалів.

Початок повномасштабної війни в Україні у 2022 році мав ряд наслідків для Швеції. Прямий вплив війни на шведську економіку наразі оцінюється як відносно обмежений, а показники довіри все ще залишаються на високому рівні. Певні сфери імпорту Швеції зазнали значного скорочення. Попри невеликі негативні зміни, шведська економіка продовжує поступово

розвиватися та залишається безпечним та стабільним регіоном для торгівлі та розвитку міжнародних зв'язків. Однак, через початок повномасштабного вторгнення росії на Україну Швеція прийняла рішення про вступ до НАТО, що також передбачало активний розвиток відносин з країнами-членами НАТО.

В другому розділі наведений аналіз основних макроекономічних показників, рахунку поточних операцій та фінансового рахунку Швеції, а також проведений регресійний аналіз показників монетарної політики Швеції. В першому підрозділі проаналізовано макроекономічні показники Швеції. Згідно з отриманою статистикою можна дійти наступних висновків. Макроекономічні показники Швеції є одними з найвищих у Європі, що робить шведську економіку однією з найбільш розвинутих у світі. Показники ВВП та ВВП за ПКС Швеції стабільно зростають, завдяки чому відбувається зріст рівня життя в Швеції. Якщо розглядати ВВП на душу населення в Швеції за класифікацією ООН, ця країна належить до розвинених країн. За класифікацією Світового банку, Швеція за рівнем доходу населення належить до країн з високими доходами. Попри високий рівень макроекономічних показників Швеції та високий ступінь конкурентоспроможності шведської економіки, рівень безробіття у Швеції є доволі високим у порівнянні з іншими країнами Європи. Швеція має дуже високий рівень участі в робочій силі та один з найвищих рівнів зайнятості в ОЕСР. Рівень інфляції Швеції є доволі низьким. Низькі значення інфляції сприяють стабільності цін, підтримці купівельної спроможності та загалом економічному зростанню, але при цьому збільшується ризик дефляції. Доволі невисокі показники державного боргу Швеції обумовлені значно ефективним економічним розвитком країни та високим рівнем зростання національної економіки. У Швеції доволі низький рівень державного дефіциту та іноді спостерігається профіцит, що свідчить про високу ефективність та прибутковість шведської економіки. Індекси конкурентоспроможності та легкості ведення бізнесу Швеції є доволі високими споміж інших країн.

В другому підрозділі другого розділу наведений аналіз динаміки рахунку поточних операцій Швеції. Розглянувши динаміку рахунку поточних операцій, можна зазначити, що рахунок поточних операцій мав позитивні значення, що свідчить про те, що Швеція є важливим постачальником у світову економіку. Активний розвиток експорту та імпорту сприяють відкритості шведської економіки. Високі показники первинних доходів країни свідчать про вищий рівень доходів резидентів Швеції, а переважання у вторинних доходах виплат над надходженнями означають, що Швеція активно постачає у міжнародну економіку.

В третьому підрозділі другого розділу проаналізовано показники фінансового рахунку Швеції. Спираючись на позитивні значення показників фінансового рахунку Швеції можна зазначити, що країна більше інвестувала в інші країни, ніж отримувала інвестицій з-за кордону. Сальдо прямих інвестицій переважно було позитивним, що свідчить про збільшення вартості активів у резидентів Швеції в інших країнах і перевищення збільшення вартості активів нерезидентів у Швеції. Здебільшого позитивне сальдо портфельних інвестицій говорить про те, що значення активів перевищували значення зобов'язань. Переважно негативне сальдо інших інвестицій у Швеції говорить про те, що Швеція більше отримувала кредитів від іноземних банків, ніж сплачувала дивідендів іноземним банкам.

Четвертий підрозділ другого розділу кваліфікаційної роботи присвячений регресійному аналізу показників монетарної політики Швеції. Проаналізувавши регресійну модель впливу показників монетарної політики на ВВП Швеції можна зробити висновок, що, завдяки отриманому значенню коефіцієнта детермінації, обрані незалежні змінні пояснюють залежну змінну на 83%, що є доволі високим рівнем. Також, найбільший рівень значущості спостерігається у значеннях грошової маси та рівня безробіття країни, тобто ці показники найбільше впливають на ВВП Швеції.

В третьому розділі кваліфікаційної роботи продемонстрований порівняльний аналіз економічних показників Швеції та України, на основі

якого розроблена низка рекомендацій для покращення загального рівня української економіки на основі успішного досвіду Швеції. Швеція значно переважає Україну в показниках зайнятості населення, інвестиціях в дослідження та розробки, вкладення в страхові та пенсійні послуги. Високий рівень соціальних відрахувань в Україні свідчить про неефективність соціальної політики та необхідність значних реформ в цій галузі. Через негативні обставини, такі як економічні кризи, політичні та соціальні проблеми, корупцію, високий рівень тіньової економіки та низький рівень соціального захисту Україна має значно нижчий рівень економічного розвитку, ніж Швеція. Спираючись на позитивний досвід економічного зростання Швеції, Україні варто перейняти деякі економічні стратегії Швеції для подальшого покращення національної економіки та сприяння активнішої міжнародної співпраці. Україні слід приділити особливу увагу стабілізації економіки та збільшенню ВВП шляхом привернення інвестицій, розвитку підприємництва та покращення бізнес-клімату. Необхідно провести широкомасштабні реформи у пенсійній, медичній та страховій системах, які будуть спрямовані на покращення доступності та якості соціальних послуг для населення. Україні слід активно боротися з корупцією та неефективністю управління у всіх сферах. Окрім цього, важливо активно просувати програми фінансової грамотності серед населення, щоб підвищити рівень усвідомленості про важливість планування на майбутнє та фінансової стабільності. Необхідно встановити та підтримувати міжнародне співробітництво з країнами, що мають успішний досвід у сфері соціального захисту, зокрема з Швецією, для обміну кращими практиками та навчання на основі досвіду. В цілому, впровадження даних стратегій допоможе Україні покращити соціальний захист громадян, підвищити рівень пенсій та страхових послуг, а також наблизити їх до рівня країн з вищими стандартами соціального забезпечення, подібних до Швеції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Степаненко Н.О, Поняття економічного розвитку в сучасних економічних системах, 2018. – URL: <http://repository.hneu.edu.ua/>
2. Allianz, Jasmin Gröschl, Tough times for Sweden's economy, 2024. – URL: <https://www.allianz.com/en/ec>
3. Andersson F., Lööf H., The Growth Dynamics of Swedish Firms. 2018. Vol. 22, № 3. P. 287-310.
4. Andersson T., Economic Impacts of Sweden-US Trade: An Empirical Analysis. 2018. Vol. 26, № 4. P. 718-734.
5. Berg C., Jonung L., Monetary Policy in Sweden Since the 1990s. 2018. Vol. 20, № 1. P. 1-20.
6. Business Sweden, Andreas Giallourakis, Ukraine, 2024. – URL: <https://www.business-sweden.com/markets/europe/>
7. Economist Intelligence Unit, Country Report Sweden. - URL: <https://www.eiu.com/n/>
8. European Central Bank, Eric M. Leeper, Sweden's fiscal framework and monetary policy, 2018. – URL: <https://www.ecb.europa.eu/pub/conferences/>
9. IMF, Camila Perez, Sweden: Staff Concluding Statement of the 2024 Article IV Mission, 2024. – URL: [Sweden: Staff Concluding Statement of the 2024 Article IV Mission](#)
10. Institute of Economic Affairs, Nima Sanandaji, Viktor Ström, Mouna Esmaeilzadeh, Saeid Esmaeilzadeh, The evolution of the Swedish market model, 2023. – URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/>
11. International Institute for Strategic Studies, Robert Dalsjö, Ukraine's Fate and Europe's Future: A View from Sweden, 2024. – URL: <https://www.iiss.org/online-analysis/survival>
12. International Monetary Fund Data, International Statistics. - URL: <https://data.imf.org/?sk=4c514d48b6b>

13. Investopedia, James McWhinney, The Nordic Model: Pros and Cons, 2023.
– URL: <https://www.investopedia.com/>
14. Johansson A., The Evolution of the Swedish Banking Sector. 2019. Vol. 107.
P. 103-118.
15. Johansson B., Karlsson C., Regional Economic Development in Sweden:
Theory and Evidence. 2019. Vol. 50, № 4. P. 607-623.
16. Johansson M., Pettersson T., Sweden's Role in International Economic
Cooperation. 2019. Vol. 17, № 2. P. 215-230.
17. Lena Sellgren, Despite new shock waves in global economic markets the
Swedish economy is standing strong, 2023. – URL:
<https://www.business-sweden.com/>
18. Lindberg H., Olsson M., Swedish International Economic Relations: Policies
and Outcomes. 2018. Vol. 32, № 4. P. 527-543.
19. Lundberg J., Economic Growth and Regional Development in Sweden: An
Overview. 2018. Vol. 58, № 2. P. 210-229.
20. Ministry for Foreign Affairs, Government Offices of Sweden, Ulf
Kristersson, Ebba Busch, Johan Forssell, Mats Persson, Strategy for Sweden's
trade, investment and global competitiveness, 2023. – URL:
<https://www.government.se/>
21. Nilsson L., The Dynamics of Sweden's Trade with the United States. 2019.
Vol. 42, № 7. P. 2010-2025.
22. Nordea, Susanne Spector, Swedish labour market shows fading resilience,
2023. – URL: <https://www.nordea.com/>
23. Nordea, Torbjörn Isaksson, Swedish economic outlook: Thicker ice, 2024. –
URL: <https://www.nordea.com/en/>
24. Nyberg L., Vihriala V., Banking in Sweden: Market Structure and Regulatory
Framework. 2018. Vol. 19, № 3. P. 145-162.
25. Osterholm P., The Impact of Monetary Policy on the Swedish Economy.
2019. Vol. 121, № 3. P. 801-821.

26. Persson M., Wilhelmsson F., Trade Relations Between Sweden and the USA: A Gravity Model Approach. 2017. Vol. 31, № 2. P. 162-180.
27. Riksbank, Lina Thomas, Global Currents, Local Waves: The Foreign Influences Shaping Sweden's Economy, 2023. – URL: <https://www.riksbank.se/globalassets/media/>
28. Riksbank, Stefan Ingves, Sweden's role in international economic cooperation – then, now and looking ahead, 2020. URL: <https://www.riksbank.se/globalassets/media/rapporter>
29. Svensson L. E. O., Swedish Fiscal Policy: Framework and Performance. 2018. Vol. 52. P. 1-13.
30. Svensson L. E. O., The Swedish Banking System: Structure and Performance. 2016. Vol. 50, № 2. P. 215-230.
31. Sveriges Riksbank, Vesna Corbo, Ingvar Strid, MAJA: A two-region DSGE model for Sweden and its main trading partners, 2020. - URL: <https://www.riksbank.se/globalas>
32. The World Bank Data, Official Website. – URL: <https://data.worldbank.org/indicator/>
33. Trading Economics, Competitiveness Index in Sweden 2007-2023 Data, 2023. – URL: <https://tradingeconomics.com/>
34. Trading Economics, Ease of Doing Business in Sweden 2008-2021 Data, 2021. – URL: <https://tradingeconomics.com/>
35. William Hagerup, Turmoil and opportunities – the Ukraine war and the Nordics, 2023. – URL: <https://stptrans.com/turmoil-and-opportunities>

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

Економетричний аналіз факторів впливу на ВВП Швеції

Статистичні дані до регресії

Рік	Грошова маса, (M) млрд. дол. США	ВВП, (Y) млрд. дол. США	Інфляція, (Infl), %	Витрати державного бюджету, (Exp), % від ВВП	Безробіття, (Un), % від робочої сили
1990	1081,3	261,9	10,4	35,2	1,8
1991	1052,2	274,2	9,4	36,6	3,2
1992	1067,5	284,3	2,4	39,7	5,7
1993	1070,8	212,9	4,7	44,2	9,3
1994	1076,1	229,1	2,2	41,9	9,6
1995	1 081,2	267,3	2,5	42,6	8,9
1996	1 076,5	291,7	0,5	40,1	9,5
1997	1 079,3	268,2	0,7	38,3	10,4
1998	1 080,2	270,8	-0,3	37,5	8,9
1999	1 082,1	274,1	0,5	36,4	7,6
2000	1 085,4	262,8	0,9	34,5	5,5
2001	1 088,6	242,4	2,4	33,2	4,7
2002	1 090,1	266,9	2,2	33,6	5
2003	1 141,3	334,3	1,9	33,7	5,6
2004	1 167,2	385,1	0,4	32,7	6,7
2005	1 296,9	392,2	0,5	33,1	7,5
2006	1 468,2	423,1	1,4	32	7,1
2007	1 639,4	491,3	2,2	31,2	6,2
2008	1 859,5	517,7	3,4	31,5	6,2
2009	1 911,7	436,5	-0,5	33,8	8,4
2010	2 007,4	495,8	1,2	33,1	8,6
2011	2 131,1	574,1	3	32,3	7,8
2012	2 258,0	552,5	0,9	32,9	8
2013	2 387,4	586,8	0	33,6	8,1
2014	2 521,0	581,1	-0,2	33	8
2015	2 707,0	505,1	0	32,2	7,4
2016	2 820,0	515,7	1	32	7
2017	2 912,0	541	1,8	31,7	6,7
2018	3 073,0	555,5	2	31,7	6,4
2019	3295,7	533,9	1,8	31,3	6,8
2020	3931,1	547,1	0,5	34,8	8,3
2021	4192,7	639,7	2,2	32,8	8,7
2022	4756,9	591,7	8,4	32,9	7,4
2023	4951,2	597,1	8,6	33,1	7,7

Джерело: розраховано автором

